

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Навчально-науковий інститут
«Інститут інформаційних технологій в економіці»

Кафедра математичного моделювання та статистики

Освітньо-професійна програма	«Економічна кібернетика»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні»**

(назва теми)

здобувача Шевчик Вікторії Олександрівни

(ПІБ)

_____ *(підпис)*

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Сіренко Катерина Вікторівна

_____ *(підпис)*

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: кандидат фізико-математичних наук,
професор Великоіваненко Г.І.

_____ *(підпис)*

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Навчально-науковий інститут
«Інститут інформаційних технологій в економіці»**

Кафедра математичного моделювання та статистики

Освітньо-професійна програма

Галузь знань

Спеціальність

Економічна кібернетика

05 соціальні та поведінкові науки

051 економіка

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

О.М. Притоманова

_____ (підпис)

_____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
математичного моделювання та
статистики

Г.І. Великоіваненко

_____ (підпис)

_____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувача вищої освіти

Шевчик Вікторії Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ очної (денної) _____ **форми навчання**

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні»

Тему затверджено наказом ректора Університету від « ___ » _____ 20__ р. № _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

сайтів Національного банку України <https://bank.gov.ua/>, Державної служби статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/> та інших відкритих джерел.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні та методичні основи вивчення прямих іноземних інвестицій
Розділ 2	Аналіз структури, динаміки та ефективності прямих іноземних інвестицій

Об'єкт дослідження:	прямі іноземні інвестиції в Україні
Предмет дослідження:	статистичні методи аналізу закономірностей, структури та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	аналіз прямих іноземних інвестицій з метою оцінки їх ефективності, а також дослідження тенденцій та закономірностей їх розвитку

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1: 1) дослідити сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікації; 2) описати методи аналізу прямих іноземних інвестицій; 3) охарактеризувати сучасний стан іноземного інвестування в країні та систему показників для оцінки інвестиційної діяльності.

У розділі 2: 1) проаналізувати закономірності та тенденції розвитку прямих іноземних інвестицій; 2) дослідити структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності та країнами-інвесторами; 3) визначити фактори, що впливають на обсяг, динаміку та ефективність прямих іноземних інвестицій.

Завдання підготував
науковий керівник

(підпис)

К.В. Сіренко

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2024 р.

Завдання одержав
здобувач

(підпис)

В.О. Шевчик

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2024 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 62 сторінки, 17 таблиць, 6 рисунків, 3 формули, список використаних джерел з 42 найменувань, додатки.

«Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні»

Об'єктом дослідження є прями іноземні інвестиції в Україні.

Предметом дослідження є статистичні методи аналізу закономірностей, структури та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій.

Мета та завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи: Метою виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи є аналіз прямих іноземних інвестицій з метою оцінки їх ефективності, а також дослідження тенденцій та закономірностей їх розвитку.

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

- дослідити сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікації;
- описати методи аналізу прямих іноземних інвестицій;
- охарактеризувати сучасний стан іноземного інвестування в Україні та систему показників для оцінки інвестиційної діяльності.
- проаналізувати закономірності та тенденції розвитку прямих іноземних інвестицій;
- дослідити структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності та країнами-інвесторами;
- визначити фактори, що впливають на обсяг, динаміку та ефективність прямих іноземних інвестицій.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Результати дослідження розширюють знання про роль прямих іноземних інвестицій в економіці України та сприяють удосконаленню методології їх аналізу. Виявлені фактори впливу дозволяють розробляти ефективні стратегії залучення інвестицій. Результати дослідження корисні для розробки державної політики, підвищення інвестиційної привабливості України, оцінки ефективності прямих іноземних інвестицій та прогнозування інвестиційних потоків.

Практична цінність бакалаврської роботи полягає у регіональному аналізі прямих іноземних інвестицій, що дозволяє в подальшому застосовувати його результати органами державної влади та бізнесом для розробки стратегій залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, а також для оцінки ефективності використання інвестиційних коштів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, країни-інвестори, аналіз часових рядів, кластеризація, структурні зрушення, регіони країни.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика»
Шевчик Вікторії Олександрівни
на тему: «Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні»

1. Актуальність теми: Проведення статистичного аналізу прямих іноземних інвестицій в Україні, які є запорукою майбутнього стабільного економічного зростання країни, враховуючи сьогоденну макроекономічну ситуацію, регіональні диспропорції розвитку та соціальне напруження, є надзвичайно актуальним та має важливе теоретичне і практичне значення.
2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: Індивідуальне завдання виконане здобувачем у повному обсязі. Аналіз прямих іноземних інвестицій проведено ґрунтовно, зокрема у розрізі регіонів країни. В роботі доцільно та ґрамотно використано математичні методи дослідження, що дозволило автору сформулювати обґрунтовані висновки і рекомендації.
3. Наявність самостійних розробок автора: узагальнено теоретичні аспекти щодо вивчення прямих іноземних інвестицій та формування системи показників для їх аналізу, проведено аналіз динаміки та структури прямих іноземних інвестицій в розрізі регіонів та видів економічної діяльності, здійснено кластерний аналіз інвестицій зовнішньоекономічної діяльності та оцінено вплив окремих факторів.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій полягає в проведенні аналізу тенденцій розвитку та структури прямих іноземних інвестицій не тільки в розрізі регіонів, а і видів економічної діяльності, що може бути використано для розробки стратегій залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, а також для оцінки ефективності використання інвестиційних коштів.
5. Наявність недоліків: оскільки здійснення інвестиційної діяльності у формі прямих іноземних інвестицій передбачає взаємодію із міжнародними контрагентами, здобувачу було б доречно включити в свою роботу огляд міжнародного досвіду у сфері іноземного інвестування для надання більш широких рекомендацій.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Кваліфікаційна бакалаврська робота Шевчик В.О. «Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні» є самостійним завершеним дослідженням, відповідає вимогам, що висуваються для даного типу робіт, може бути рекомендована до захисту перед ЕК. Рівень виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи «належний».

Науковий керівник:

к.е.н., доцент, доцент кафедри
математичного моделювання та статистики

Сіренко К.В.

“ ____ ” _____ 20__ року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	5
1.1 Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікації	5
1.2 Методичні підходи до аналізу прямих іноземних інвестицій	15
1.3 Сучасний стан іноземного інвестування в країні та система показників для оцінки інвестиційної діяльності	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ, ДИНАМІКИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	41
2.1 Аналіз закономірностей та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій	41
2.2 Кластерний аналіз прямих іноземних інвестицій	47
2.3 Оцінювання ефективності прямих іноземних інвестицій	54
ВИСНОВКИ	61
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми. Прямі іноземні інвестиції (далі ПІІ) є ключовими для економічного прогресу країн, особливо тих, що знаходяться в процесі переходу та інтеграції в міжнародну економіку. Україна, завдяки своєму стратегічному розташуванню та багатим природним та людським ресурсам, стає об'єктом інтересу зарубіжних інвесторів. Розвиток прямих іноземних інвестицій сприяє зростанню ВВП, створенню нових робочих місць, трансферу технологій та ноу-хау, а також підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств. Тому дослідження прямих іноземних інвестицій в Україні є актуальним з огляду на їх значну роль у розвитку національної економіки.

Інвестиційне середовище в Україні потребує уваги через існуючу політичну та економічну нестабільність, що вимагає глибокого аналізу для розробки ефективної інвестиційної стратегії. Застосування статистичних методів є необхідним для оцінки поточного стану інвестицій та прогнозування майбутніх перспектив, а також важливим для прийняття виважених державних рішень, особливо в кризовий час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями вивчення прямих іноземних інвестицій займалися такі науковці як Антошук І., Бабець І, Біленко Ю., Кондрат І., Потапова В., Скоробогатова Н. та інші. Проте питання аналізу тенденцій розвитку та ефективності прямих іноземних інвестицій залишаються недостатньо дослідженими.

Метою виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи є аналіз прямих іноземних інвестицій з метою оцінки їх ефективності, а також дослідження тенденцій та закономірностей їх розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) дослідити сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікації;

- 2) описати методи аналізу прямих іноземних інвестицій;
- 3) охарактеризувати сучасний стан іноземного інвестування в країні та систему показників для оцінки інвестиційної діяльності;
- 4) проаналізувати закономірності та тенденції розвитку прямих іноземних інвестицій;
- 5) дослідити структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності та країнами-інвесторами;
- 6) визначити фактори, що впливають на обсяг, динаміку та ефективність прямих іноземних інвестицій.

Об'єкт дослідження — прямі іноземні інвестиції в Україні.

Предмет дослідження — статистичні методи аналізу закономірностей, структури та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій.

Теоретичним та методологічним підґрунтям проведеного дослідження стали положення сучасної економічної теорії, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Під час наукового дослідження використовувалися статистичні та математичні методи, зокрема аналізу динаміки, структури, кластерний аналіз, графічний та табличний методи.

Інформаційна база для практичних досліджень створена на основі матеріалів офіційної статистичної звітності Державної служби статистики та Національного банку України, а також наукових публікацій вітчизняних за зарубіжних вчених, Інтернет-ресурсів, присвячених аналізу прямих іноземних інвестицій.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та переліку використаних джерел. Обсяг кваліфікаційної роботи складає 62 сторінки. Робота містить 6 рисунків, 17 таблиць, 3 формули та 42 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1 Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікації

Більшість дослідників вважають, що термін «інвестиції» походить від англійського слова «investment», яке має коріння в латинському слові «investire», що в перекладі означає «одягати» або «вкладати». Це початкове значення не відображається у всій глибині поняття інвестицій, тому, вивчивши додаткові матеріали, можна сформулювати більш повне визначення.

Відповідно до одного з міжнародних видань, інвестиції можна описати як процес придбання регулярних активів, які могли б отримати доход або збільшення капіталу в довгостроковій перспективі. Інвестування в активі підтримки залученого капіталу компаніями для розвитку їхнього бізнесу [3; 4].

Згідно із Законом України “Про інвестиційну діяльність”, інвестиціями вважаються всі форми майна та інтелектуальних активів, які вкладаються в комерційні об’єкти та інші види діяльності з отримання прибутку (доходу) та/або для досягнення соціальних цілей та екологічних переваг. Це визначення враховує різноманітні аспекти інвестицій, включаючи як фінансові, так і соціальні аспекти [5; 6]. В такому визначенні можна знайти оптимальне тлумачення поняття «інвестиції»: «Інвестиції представляють собою основну економічну категорію, яка включає в себе різноманітні організаційні та соціально-економічні взаємовідносини, пов’язані з вкладенням коштів, матеріальних та інтелектуальних ресурсів у розвиток». економіки

суспільства, з отримання економічної вигоди, такої як прибуток чи дохід, а також забезпечення соціального прогресу та інших позитивних наслідків» [3].

На сьогоднішній день існує безліч різновидів та систематизації інвестицій. Ось основні категорії серед них [3]:

– За типом об'єктів інвестування: 1) реальні інвестиції; 2) фінансові інвестиції.

– За способом участі в інвестиційному процесі: 1) прямі інвестиції; 2) опосередковані інвестиції.

– За формою власності: 1) приватні інвестиції; 2) державні інвестиції; 3) змішані інвестиції.

– За призначення використання капіталу: 1) початкові інвестиції; 2) реінвестиції; 3) виведення інвестицій.

– За цільовим призначенням: 1) виробничі інвестиції; 2) соціальні інвестиції; 3) екологічні інвестиції; 4) гуманітарні інвестиції.

– За ступенем управління: 1) індивідуальні інвестиції; 2) портфельні інвестиції.

– За відношенням до інвестора: 1) внутрішні інвестиції; 2) зовнішні інвестиції.

– За тривалістю інвестування: 1) короткострокові інвестиції; 2) довгострокові інвестиції.

– За обсягом: 1) масштабні інвестиції; 2) середні інвестиції 3) малі інвестиції

– За типом відтворення: 1) загальні інвестиції 2) оновлення; 3) чисті інвестиції.

– Залежністю одна від одної: 1) незалежні інвестиції; 2) альтернативні інвестиції; 3) взаємозалежні інвестиції.

– За ступенем ризику: 1) безризикові інвестиції; 2) інвестиції з низьким ризиком; 3) інвестиції із середнім ризиком; 4) інвестиції з високим ризиком.

– За географічним походженням інвесторів: 1) внутрішні інвестиції; 2) закордонні інвестиції.

– За ліквідністю: 1) високоліквідні; 2) середньоліквідні; 3) малоліквідні; 4) неліквідні [3].

Категорії допомагають виявити різноманітність інвестиційних можливостей та їх класифікацію за вищими критеріями [6].

У наступній частині роботи автор зосереджує увагу на детальному аналізі інвестицій, залежно від ступеня участі інвестора в процесі інвестування. Прямі інвестиції описуються як економічні транзакції, де інвестор разом бере участь у виборі інвестиційних об'єктів та вкладає кошти разом у матеріальні активи, такі як статутні капітали підприємств, з виплатою прибутку та участі в управлінні. Цей вид інвестування традиційно практикують інвестори з великою досвідом, які мають глибокі знання про інвестиційний процес і детальну інформацію про обраний ними об'єкт інвестування [6].

Інвестиції через посередників полягають у купівлі інвесторами цінних паперів за допомогою фінансових інтермедіарів. такі посередники витрачають кошти, отримані від інвесторів, для вкладення в різні активи. Доходи, зароблені на цих інвестиціях, потім діляться між інвесторами. У цьому процесі інвестори не займаються безпосереднім управлінням інвестиційними активами, але підтримують прибуток з ними [5; 6].

Розрізняють також інвестиції, розміщені відповідно до місця інвесторів. Національні інвестиції призначають вкладення коштів громадянами в проекти, що знаходяться на території їхньої власної країни. Іноземні інвестиції відбуваються, коли нерезиденти країни складають капітал в її економічні об'єкти [5; 6].

Розглядаючи визначення ПІІ, стає зрозуміло, що основна увага приділяється процесу виробництва та транснаціональному переміщенню товарів, проте ключовим є здобуття інвестором контроль над компанією.

У таблиці 1.1 представлено варіації поняття прямих іноземних інвестицій вітчизняних та зарубіжних науковців, а також відомих організацій.

Таблиця 1.1 –Поняття прямих іноземних інвестицій

С.Хаймер	Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) запускається як набуття іноземними компаніями фізичних активів за межами своєї країни, при цьому забезпечується неперервний контроль над цими активами. Ключовою характеристикою ПІІ є здатність інвестора управляти активами, незважаючи на географічну відстань.
МВФ та ОЕСР	Інвестування за кордон із наміром збільшити обсяги виробництва та послуг, а також для купівлі товарів, які будуть імпортовані до країни-інвестора або експортовані до іншої держави. Особливістю таких інвестицій є можливість інвестора забезпечити управління компаніями, в які вкладено кошти.
СОТ	Цей вид інвестиційних операцій передбачає вкладення активів інвестора з країни походження до країни приймача з надання послуг або здобуття контролю над вкладеними ресурсами.
Організація промислового розвитку ООН	Це чисте надходження капіталу, яке має на меті забезпечити тривалий вплив на керівництво компанії через придбання не менше 10% власності з правом голосу або більшою кількістю голосів у компанії, що знаходиться за межами країни інвестора. Ці інвестиції охоплюють кошти, вкладені в акціонерний капітал, повторне інвестування зароблених прибутків, а також інші довгострокові та деякі короткострокові фінансові потоки.
А. Пересада	Зазвичай прямі інвестиції у виробництво проводяться напряму, без посередництва фінансових інститутів, з наміром отримати прибуток та взяти участь у керівництві підприємством. В окремих випадках інвестор може збільшити свою частку інвестицій для отримання контрольного пакета акцій.
С. Тесля	Ці кошти, вкладені урядом, корпорацією або індивідуальним бізнесменом у зарубіжні фірми, мають на меті забезпечити комерційний дохід. Інвестиції здійснюються з огляду на тривалу економічну вигоду та можливість впливати на управлінські рішення.

Джерело : розроблено автором на основі [3]

В законодавстві України є закон “Про режим іноземного інвестування”, де іноземні інвестиції описуються як різноманітні цінності, які іноземні інвестори вкладають прямо в об’єкти інвестиційної діяльності, що регулюються чинними законами України [7].

Фундаментальні принципи прямих іноземних інвестицій (ПІІ) були сформовані відносно нещодавно, з основними дослідженнями, які почалися в 1960-х роках. С. Хаймер виділив різницю між портфельними інвестиціями та ПІІ. Згідно з експертами Міжнародного валютного фонду та Організації економічного співробітництва та розвитку, прямі інвестиції характеризуються як такі, що містяться поза межами країни-інвестора з розширення виробництва, імпорту товарів для внутрішнього споживання або експорту за кордон. Важливою особливістю ПІІ є управлінський контроль інвестора над компаніями, а також їх реалізація через акціонерний капітал та коротко- та довгострокові корпоративні позиції [8].

Отже, узагальнюючи різні методи визначення прямих іноземних інвестицій, можна відзначити, що їх ключовою характеристикою є здобуття тривалого економічного інтересу інвестором, який має істотну частку капіталу та контролює інвестиційний об’єкт. Варто зазначити, що мінімальний розмір інвестиційного внеску може значно варіюватися в реальній практиці. Наприклад, українське законодавство встановлює мінімальний поріг участі інвестора на рівні 10% від акцій компанії для участі у статутному капіталі [3; 8].

Типи прямих іноземних інвестицій

Зазвичай прямі іноземні інвестиції поділяються на такі види:

а) створення спільних підприємств;

Спільні підприємства утворюються та керуються спільними зусиллями іноземних інвесторів та органів місцевого самоврядування. Органи самоврядування зазвичай є приватними компаніями, хоча іноді це можуть бути державні установи.

Кілька іноземних інвесторів з різних країн можуть об'єднатися з метою зменшення початкових інвестиційних витрат і створити спільне підприємство в третій країні.

б) запуск філійних структур;

Створення власних філій є найбільш ризикованим і необхідним типом інвестування для іноземних інвесторів. Цей підхід використовується, коли на ринках певної країни існує найбільший потенціал для здобуття прибутку.

в) оформлення ліцензійних угод з вітчизняними фірмами;

Місцева місцева компанія укладає ліцензійну угоду з відповідною транснаціональною компанією. Відповідно до цього договору транснаціональна компанія передає право на використання нових технологій місцевої компанії, яка несе на собі відповідальність за маркетинг та виробництво конкретного продукту. Такий підхід дозволяє іноземному партнерові зайти на ринок з мінімальним комерційним ризиком. Крім того, іноземні інвестори можуть відмовитися від придбання акцій місцевої компанії, з якою укладено ліцензійну угоду.

г) придбання неконтрольних пакетів акцій місцевих компаній;

д) придбання контрольних пакетів акцій у компаній-виробників та розповсюджувачів.

Зазвичай іноземні інвестори придбають невеликі пакети акцій місцевих компаній шляхом прямих покупок на внутрішньому фондовому ринку. Оскільки у них обмежені можливості контролювати операції місцевих компаній через обмежену кількість акцій, придбаних ними, такі інвестиції зазвичай вважаються портфельними (пасивними). Цей метод інвестування часто використовується під час приватизації місцевих підприємств або обміну їхніх боргових зобов'язань на акції приватних або державних суб'єктів господарювання.

Щодо набуття контрольних пакетів акцій місцевих компаній, іноземні інвестори можуть обрати різні методи, включаючи пряму купівлю, участь у процесі приватизації або обмін боргу на акції. Цей вид інвестування дозволяє іноземному

інвестору контролювати діяльність компанії, але при цьому вимагає більшої віддачі та тривалого періоду для отримання прибутку. Однак ця форма інвестицій може приносити значні вигоди місцевим підприємствам, таким як швидке оновлення асортименту продукції та вирішення проблем боргів за комунальні послуги [3].

Форми та види прямих іноземних інвестицій

Згідно з чинним законодавством України, іноземні інвестиції можуть приймати наступні форми [7]:

- Конвертована іноземна валюта, яку визнає Національний банк України;
- Рухоме та нерухоме майно, а також пов'язані з ним майнові права;
- Інші цінності (майно), які закон визнає іноземними інвестиціями.

Іноземним інвесторам надається можливість здійснювати всі зазначені види інвестицій, що визначені статтею 391 Господарського кодексу України, у вказаних формах [7]

- Участь у створенні комерційних організацій разом із юридичними особами чи громадянами України, або придбання часток у виробничо-комерційних організаціях;
- Створення іноземних компаній, філій або інших структурних підрозділів іноземних юридичних осіб на території України, а також придбання майна для підприємницької діяльності;
- Пряме придбання рухомого та нерухомого майна відповідно до українського законодавства, а також придбання акцій чи інших цінних паперів;
- Набуття прав користування землею та природними ресурсами на території України як самостійно, так і у співвласності з громадянами або українськими юридичними особами;
- Здійснення комерційної діяльності на основі договорів про розподіл продукції;
- Придбання інших майнових прав;

- Використання будь-яких інших форм інвестування, які не заборонені законодавством [10].

В економічній літературі розрізняють такі форми прямих іноземних інвестицій (ПІІ) [3]:

Форма "Браунфілд" полягає у вкладенні капіталу у придбання та отримання прав власності на існуючий бізнес або підприємство шляхом придбання компанії чи її акцій. Цей вид інвестування передбачає можливість безпосереднього управління бізнесом. "Браунфілд" інвестиції переважно характеризуються на перших етапах економічних перетворень у країнах колишнього Союзу [3; 10].

Форма "Грінфілд" інвестицій полягає у вкладенні капіталу за межі країни походження інвестора з метою реалізації нового проекту або створення нового об'єкта господарської діяльності з самого початку. Ця форма інвестування передбачає, що інвестор розпочинає інвестиційний процес "з нуля", а не купує вже існуючий бізнес. Залежно від форми інтеграції в міжнародне співробітництво всі потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) поділяються на два види [3; 10].

«Горизонтальні» прямі іноземні інвестиції (ПІІ) означають вкладення капіталу в компанії за кордоном у тому ж секторі, що і виробництво продукції, яка вже виробляється інвестором у його власній країні. Основна мотивація полягає в зниженні митних тарифів, зменшенні транспортних витрат і досягненні ефекту масштабу виробництва [3].

«Вертикальні» прямі іноземні інвестиції (ПІІ) означають вкладення капіталу в галузь, що охоплює різні етапи виробництва одного продукту. Це дозволяє транснаціональним корпораціям замінити частини внутрішньофірмової системи виробництва та збуту на менш ефективних ринках [3].

Класифікація прямих іноземних інвестицій

Подана характеристика та розроблена класифікація ПІІ не охоплюють усю їх різноманітність. Вони лише враховують основні аспекти концепції ПІІ, підкреслюють

різноманітність їх видів і форм, які розкривають мотивацію, цілі та стимули іноземних інвесторів. Це вкрай важливо для обґрунтування необхідності залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країни та розробки ефективної політики їх регулювання [9].

Класифікація прямих іноземних інвестицій включає наступні категорії [9]:

1. За формою власності: приватні, державні, інвестиції міжнародних та недержавних організацій, змішані інвестиції.

2. За видами інвестицій: Іноземна конвертована валюта, валюта України при реінвестуванні, рухоме і нерухоме майно, грошові вимоги та права на виконання зобов'язань, права на інтелектуальну власність, інші нематеріальні складові, цінні папери (акції та облігації), корпоративні права, деноміновані в іноземній валюті, право на провадження господарської діяльності та використання природних ресурсів, інші цінності.

3. За величиною: малий (до 10 тис.дол. США), середній (до 100 тис.дол.США), великий (від 100 тис.дол.США).

4. За геополітичною спрямованістю: Інвестиції в розвинені країни, інвестиції в країну, що розвиваються, інвестиції в транзитивні країни.

5. За правовою формою іноземного інвестування: корпоративні інвестиції, договірні інвестиції.

6. За джерелами фінансування: власні кошти, реінвестовані доходи, внутрішньофірмові трансфери.

7. За намірами інвестора: добросовісні, недобросовісні, псевдоінвестиції.

8. За режимом оподаткування: з загальним режимом оподаткування, з пільговим режимом оподаткування.

9. За ступенем первинності: первинні, реінвестиції, дезінвестиції.

10. За напрямком розміщення: інвестиції в підприємство (філії материнських фірм), інвестиції в СЕЗ, інвестиції в ТПР, інвестиції в концесії.

11. За призначенням інвестування: інвестиції для досягнення ваших фінансових цілей, Інвестиції для досягнення ваших бізнес-цілей, Інвестиції для реалізації іншої мети.

12. За типом інтеграції міжнародного виробництва: вертикальні інвестиції, горизонтальні інвестиції.

13. За юрисдикцією суб'єктів: інвестиції резидентів, інвестиції нерезидентів.

14. За рівнем ризику: низькоризикові, середньоризикові, високоризикові, спекулятивні.

15. За способом оформлення: явні інвестиції, закриті інвестиції, «чорні» інвестиції.

16. За сферами використання: економічні інвестиції, соціальні інвестиції, екологічні інвестиції, венчурні інвестиції.

17. За спрямуванням: інвестиції для розширення експортних можливостей компаній-партнерів, інвестиції у розвиток внутрішнього ринку, конгломератні інвестиції.

18. За характером впливу на економіку країни-реципієнта: екстенсивні інвестиції, інтенсивні інвестиції, інноваційні інвестиції, псевдоінвестиції.

19. За формою інвестування: участь у спільних створених підприємствах, створення компанії, що повністю належить іноземним інвесторам, купівля товарів, особистого майна та нерухомого майна, отримання прав користування землею та природними ресурсами на території України, отримання інших майнових прав, господарська (підприємницька) діяльність на території України. основа угод про розподіл продукції, інші форми, які не заборонені законодавством.

20. За мотивами залучення інвестицій: ресурсорієнтовані, ринкоорієнтовані, затратно-орієнтовані, стратегічно-орієнтовані.

21. За масштабами залучення: ресурсорієнтовані, ринкоорієнтовані, затратно-орієнтовані, стратегічно-орієнтовані [9].

1.2 Методичні підходи до аналізу прямих іноземних інвестицій

Існує кілька методів аналізу прямих іноземних інвестицій (ПІ), які можна використати для оцінки їх впливу на економіку країни, компанії чи галузі. Ось деякі з найпоширеніших:

Макроекономічний аналіз.

Цей підхід зосереджується на вивченому впливі прямих іноземних інвестицій (ПІ) на ключові макроекономічні показники, такі як ВВП, рівень зайнятості, інфляція, торговий баланс та загальне економічне зростання. Для цього використовують методи регресійного аналізу, моделювання та динамічного аналізу [10].

ВВП: ПІ можуть сприяти зростанню ВВП за рахунок збільшення обсягу інвестицій, створення нових робочих місць та передачі технологій.

Зайнятість: ПІ можуть сприяти створенню робочих місць, які у своєму часі можуть знизити рівень безробіття та покращити якість життя населення.

Інфляція: ПІ можуть впливати на рівень інфляції ефективними способами. Наприклад, якщо ПІ призведуть до зростання попиту на товари та послуги, це може спричинити зростання ціни.

Торговий баланс: ПІ можуть впливати на торгівлю країну. Наприклад, якщо ПІ призводять до збільшення експорту, це може привести до прибутку торгового балансу.

Економічне зростання: ПІ можуть сприяти економічному зростанню за рахунок збільшення обсягу інвестицій, створення нових робочих місць та передачі технологій. Це може призвести до тривалого зростання економіки країни [14].

Методи макроекономічного аналізу ПІ включають:

Регресійний аналіз: метод використовується для встановлення зв'язку між ПІ та макроекономічними показниками.

Цей аналіз є широко використовуваним методом у макроекономічному аналізі для оцінки впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на макроекономічні показники. Цей метод завершить зв'язок між ПІІ та такими індикаторами, як ВВП, зайнятість, інфляція, торговий баланс та економічне зростання [9; 10].

Основні елементи регресійного аналізу:

Залежна змінна: Це змінна, яка змінюється під впливом незалежної змінної. У контексті макроекономічного аналізу ПІІ залежними змінами можуть бути ВВП, зайнятість, інфляція, торговий баланс або економічне зростання.

Незалежна змінна: Це змінна, яка впливає на залежну зміну. У контексті макроекономічного аналізу ПІІ, незалежною змінною може бути обсяг ПІІ, що надійшов до країни.

Модель регресії: Це математична формула, яка описує зв'язок між залежною та незалежною змінами. Модель регресії може бути лінійною, квадратною, експоненціальною або іншою.

Коефіцієнт регресії: Це число, яке показує, на скільки змінюється залежна зміна при зміні незалежної змінної на одиницю. Коефіцієнт регресії може бути позитивним, негативним або дорівнювати нулю. [12; 15].

Процес проведення регресійного аналізу:

Збір даних: Першим кроком є збір даних про обсяг ПІІ та макроекономічні показники, які цікавлять дослідника. Дані можуть бути отримані з різних джерел, таких як статистичні відомості, міжнародні організації та наукові публікації.

Вибір моделі регресії: На цьому етапі дослідник обирає модель регресії, яка найкраще описує зв'язок між ПІІ та макроекономічними показниками. Вибір моделей може обґрунтовуватися на теоретичних вимірюваннях, попередніх дослідженнях та статистичних тестах.

Оцінка моделі: На цьому етапі дослідник оцінює параметри моделі регресії, такі як коефіцієнти регресії. Оцінка параметрів може бути проведена за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

Перевірка моделі: На цьому етапі дослідник перевіряє, чи є модель регресії статистично значущою та надійною. Перевірка моделей може бути проведена за допомогою різних статистичних тестів.

Інтерпретація результатів: На цьому етапі дослідник інтерпретує отримані результати та робить висновки про вплив ПІІ на макроекономічні показники [15; 16].

Переваги регресійного аналізу:

- Регресійний аналіз дозволяє встановити кілька зв'язків між ПІІ та макроекономічними показниками.
- Регресійний аналіз може бути використаний для прогнозування впливу ПІІ на макроекономічні показники в майбутньому.
- Регресійний аналіз може бути використаний для порівняння впливу ПІІ на різні країни або галузі [15].

Недоліки регресійного аналізу:

- Регресійний аналіз обґрунтовується на припущенні, що зв'язок між ПІІ та макроекономічними показниками є лінійним. Це припущення може бути не завжди справедливим.
- Регресійний аналіз не може врахувати всі фактори, які впливають на макроекономічні показники.
- Регресійний аналіз може бути чутливим до помилок у даних [15].

Метод моделювання

Моделювання в макроекономічному аналізі ПІІ є розширеним методом, який дозволяє створити математичну модель для оцінки впливу прямих іноземних інвестицій на ключові макроекономічні показники, такі як ВВП, зайнятість, інфляція, торговий баланс та економічне зростання [10; 11].

Типи моделей, що використовують [10; 11]:

Економетричні моделі: Ці моделі базуються на статистичних даних і дозволяють кілько оцінити вплив ПШ на макроекономічні показники.

Динамічні моделі: ці моделі враховують часовий аспект і можуть оцінити вплив ПШ протягом певного часового періоду.

Моделі загальної рівноваги: Ці моделі описують взаємодію всіх секторів економіки і дозволяють оцінити вплив ПШ на економіку в цілому [12].

Процес побудови моделі:

Формулювання моделі: На цьому етапі дослідник визначає, які макроекономічні показники будуть включені в модель і як вони будуть пов'язані між собою.

Оцінка параметрів моделі: На цьому етапі дослідник використовує статистичні дані для оцінки параметрів моделі.

Аналіз та інтерпретація результатів: На цьому етапі дослідник аналізує результати моделювання та робить висновки про вплив ПШ на макроекономічні показники [11; 12].

Переваги моделювання:

- Моделювання дозволяє кілько оцінити вплив ПШ на макроекономічні показники.
- Моделювання може допомогти зрозуміти, як ПШ впливають на різні сектори економіки.
- Моделювання може бути використано для прогнозування впливу ПШ на макроекономічні показники в майбутньому [13].

Недоліки моделювання:

- Моделювання обґрунтовується на припущенні, що зв'язок між ПШ та макроекономічними показниками є лінійним. Це припущення може бути не завжди справедливим.

- Моделювання не може врахувати всі фактори, які впливають на макроекономічні показники.

- Моделювання може бути чутливим до помилок у даних [13].

Динамічний аналіз

Цей метод використовується для оцінки впливу ПІІ протягом певного періоду часу [10; 11].

Цей аналіз є методом, який використовує макроекономічний аналіз для оцінки впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на макроекономічні показники визначеного часового інтервалу. Цей метод дозволяє вивчити, як ПІІ впливають на економіку не тільки в поточний момент, але й у майбутньому [10; 11].

Основні принципи динамічного аналізу:

Врахування часового фактору: Динамічний аналіз базується на ідеях, що ПІІ може мати як короткостроковий, так і довгостроковий вплив на макроекономічні показники.

Використання динамічних моделей: Для динамічного аналізу використовують динамічні моделі, які описують зв'язок між ПІІ та макроекономічними показниками протягом певного періоду часу.

Прогнозування: Динамічний аналіз може бути використаний для прогнозування впливу ПІІ на макроекономічні показники в майбутньому [10; 11; 12].

Етапи динамічного аналізу:

Формулювання моделі: На цьому етапі дослідник визначає, які макроекономічні показники будуть включені до моделі та як вони будуть пов'язані між собою впродовж певного періоду часу.

Оцінка параметрів моделі: На цьому етапі дослідник використовує статистичні дані для оцінки параметрів моделі.

Аналіз та інтерпретація результатів: На цьому етапі дослідник аналізує результати моделювання та робить висновки про вплив ПІІ на макроекономічні показники протягом певного періоду часу [12; 13].

Переваги динамічного аналізу:

- Динамічний аналіз дозволяє дослідити вплив ПІІ на макроекономічні показники протягом певного періоду часу.
- Динамічний аналіз може допомогти зрозуміти, як ПІІ впливають на економіку довгострокової перспективи.
- Динамічний аналіз може бути використаний для прогнозування впливу ПІІ на макроекономічні показники в майбутньому [10; 11; 12].

Недоліки динамічного аналізу:

- Динамічний аналіз обґрунтовується на припущенні, що зв'язок між ПІІ та макроекономічними показниками є лінійним. Це припущення може бути не завжди справедливим.
- Динамічний аналіз не може врахувати всі фактори, які впливають на макроекономічні показники.
- Динамічний аналіз може бути чутливим до помилок у даних [10; 11; 12].

Мікроекономічний аналіз

Мікроекономічний аналіз є методом, який досліджує вплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на окремі компанії, галузі або сектори економіки. Цей підхід базується на аналізі поведінки та рішення окремих економічних агентів, таких як підприємства та споживачі [19; 22].

Методи, що використовують в мікроекономічному аналізі ПІІ:

Аналіз витрат і вигод: Цей метод оцінює чисті вигоди, які підтримують компанія або галузь від ПІІ. Він включає як безпосередні вигоди, такі як збільшення прибутку та зниження витрат, так і непрямі вигоди, такі як передача технологій та ноу-хау.

Аналіз впливу на зайнятість: Цей метод оцінює вплив ПІІ на рівень зайнятості в компаніях або галузях. ПІІ можуть призвести до створення нових робочих місць, але також можуть призвести до втрати робочих місць, якщо іноземні компанії автоматизують виробництво або імпортують товари з країни з дешевою робочою силою.

Аналіз конкурентоспроможності: Цей метод оцінює вплив ПІІ на конкурентоспроможність компаній або галузей. ПІІ можуть збільшити конкурентоспроможність компаній, надаючи їм доступ до нових технологій, ринків та ресурсів [23].

Переваги мікроекономічного аналізу ПІІ:

- Мікроекономічний аналіз дозволяє дослідити вплив ПІІ на конкретні компанії, галузі або сектори економіки.
- Мікроекономічний аналіз може допомогти поведінці зрозуміти та прийняти рішення окремими економічними агентами.
- Мікроекономічний аналіз може бути використаний для розробки рекомендацій щодо політики, спрямованої на максимізацію позитивного впливу ПІІ та мінімізацію негативного впливу [24; 25].

Недоліки мікроекономічного аналізу ПІІ:

- Мікроекономічний аналіз може бути складним і вимагати значних даних.
- Мікроекономічний аналіз може бути чутливим до припущень, які робляться про поведінку економічних агентів.
- Мікроекономічний аналіз може не вплинути на всі фактори, які впливають на компанію, галузь або сектор економіки [24; 25].

Галузевий аналіз

Аналіз ПІІ на рівні галузі досліджує вплив прямих іноземних інвестицій на певну галузь економіки. Цей метод зосереджується на вивченні впливу ПІІ на

структуру галузі, конкурентну динаміку, технологічний розвиток та економічні показники [27].

Методи, які використовують в аналізі ПП на рівнях галузі:

Аналіз ланцюга постачання: Цей метод досліджує, як ПП впливають на ланцюги постачання в галузі. Це може включати в себе вивчення того, як ПП змінюють постачальників, споживачів та посередників у ланцюгу постачання.

Аналіз конкурентної динаміки: Цей метод досліджує, як ПП впливають на конкурентну динаміку в галузі. Це може включати в себе вивчення того, як ПП змінюють кількість компаній в галузі, ринкову компанія та ціни на товари та послуги.

Аналіз факторів продуктивності: Цей метод досліджує, як ПП впливають на продуктивність в галузі. Це може включати в себе вивчення того, як ПП змінюють використання факторів виробництва, таких як праця, капітал та земля, та ефективність виробництва [17; 26; 27].

Переваги аналізу ПП на рівні галузі:

- Аналіз ПП на рівні галузі дозволяє дослідити вплив ПП на конкретну галузь економіки.
- Аналіз ПП на галузевих рівнях може допомогти зрозуміти, як ПП впливають на структуру галузі, конкурентну динаміку, технологічний розвиток та економічні показники.
- Аналіз ПП на галузевому рівні може бути використаний для розробки рекомендацій щодо політики, спрямованої на максимізацію позитивного впливу ПП та мінімізацію негативного впливу [26].

Недоліки аналізу ПП на рівнях галузі:

- Аналіз ПП на рівні галузі може бути складним і вимагати значних даних.
- Аналіз ПП на рівні галузі може бути чутливим до припущень, які здійснюються поведінкою компаній та споживачів.

- Аналіз ПІІ на рівні галузі може не втратити всіх факторів, які впливають на галузь економіки [26].

Аналіз динаміки

Дослідження динаміки зосереджується на аналізі впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у визначений часовий період. Воно базується на оцінці ефекту ПІІ на економічні індикатори поточного встановленого інтервалу [23].

Техніки, що застосовуються для аналізу динаміки ПІІ:

Економетричне моделювання: Використовуються статистичні моделі для вимірювання впливу ПІІ на економічні індикатори, включаючи аналіз їх впливу на ВВП, рівень зайнятості, інфляцію та баланс торгівлі.

Панельні дані: Застосовуються дані з різних країн чи регіонів за певний час, що дозволяє порівнювати ефекти ПІІ між ними та виявляти детермінанти цих ефектів [22; 28].

Переваги аналізу динаміки ПІІ:

- Дозволяє вивчати вплив ПІІ на тривалий часовий проміжок.
- Допомогає розумінню впливу ПІІ на різноманітні економічні індикатори.
- Може використовуватися для ідентифікації детермінант впливу ПІІ.[23]

Недоліки аналізу динаміки ПІІ:

- Може бути складним у виконанні та потребувати обширної інформації.
- Чутливий до припущень, зроблених у статистичних моделях.
- Може не отримати всі можливості детермінанти, які впливають на економічні індикатори [23].

Порівняльний аналіз

Порівняльний аналіз прямих іноземних інвестицій (ПІІ) вивчає, як ПІІ впливають на різні держави, корпорації чи сектори. Цей підхід базується на аналізі ефектів ПІІ на різноманітні суб'єкти з призначенням спільних та відмінних характеристик [29].

Застосовані методики у порівняльному аналізі ПІІ:

Кроссекційний аналіз: Вивчає вплив ПІІ на різні країни чи компанії одночасно, аналізуючи їх вплив на такі показники, як зростання ВВП, зайнятість, інфляція, та торговельний баланс.

Кейс-стаді: Досліджує вплив ПІІ на окремі компанії чи галузі, включаючи аналіз впливу на продуктивність, технологічний розвиток та конкурентоспроможність [29].

Переваги порівняльного аналізу ПІІ:

- Дозволяє ідентифікувати схожість та відмінності в ефектах ПІІ на різні країни, корпорації, чи сектори.
- Сприяє розумінню чинників, що впливають на ефекти ПІІ.
- Може використовуватися для формування політичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію позитивного впливу ПІІ та зменшення негативних наслідків [29; 30].

Недоліки порівняльного аналізу ПІІ:

- Може бути складним у реалізації та споживати велику кількість даних.
- Чутливий до припущень, зроблених щодо схожості країн, компаній, чи галузей.
- Може не отримати всі можливості чинників, які впливають на економічні показники [28; 30].

Аналіз ризиків

- Цей метод оцінює ризики, пов'язані з ПІІ, такі як політичний ризик, ризик валютних курсів, ризик країни та комерційний ризик.
- Зазвичай використовуються такі методи, як аналіз чутливості, аналіз сценаріїв та аналіз ризиків [22].

Оцінка ризиків, пов'язаних з прямими іноземними інвестиціями (ПІІ), виникає у вивчених поточних загрозах, які можуть виникати при вкладенні капіталу за

кордоном. Цей аналіз дозволяє інвесторам оцінити можливі збитки, які можуть виникнути через інвестиції в іноземні активи [22].

Основні види ризиків ПП:

Політичний ризик: Пов'язаний з політичною нестабільністю, змінами в державній політиці та ризиком націоналізації.

Ризик валютних курсів: Виникає через непередбачуваність валютних коливань, які можуть негативно вплинути на вартість інвестицій.

Ризик країни: Включає економічні труднощі, соціальні конфлікти, та природні катастрофи в країні інвестування.

Комерційний ризик: Стосується бізнес-невдача, конкурентного тиску та змін у технологіях [24].

Методи аналізу ризиків ПП:

Аналіз чутливості: Досліджує вплив змінених, таких як ціни на ресурси, відсоткові ставки, та економічне зростання на інвестиції.

Аналіз сценаріїв: Розробляє можливість сценарію розвитку подій та оцінює їх вплив на інвестиції.

Статистичний аналіз ризиків: Використовує статистичні інструменти для оцінки ймовірності та вибіркового наслідків різних ризиків [24].

Переваги аналізу ризиків ПП:

- Допомагає інвесторам ухвалювати виважені рішення щодо інвестування за кордоном.

- Сприяє розробці стратегій зниження ризиків.

- Підвищує прозорість інвестиційного процесу [23].

Недоліки аналізу ризиків ПП:

- Може бути складним у реалізації та вимагати обширної бази даних.

- Чутливий до припущення щодо майбутніх подій.

- Не забезпечує гарантії успіху інвестицій [23].

Якісний аналіз

Якісний аналіз прямих іноземних інвестицій (ПІІ) Використовуйте для збору інформації та аналізу нечислових даних. Підхід дозволяє вченим глибше зрозуміти цей вплив ПІІ на економічні, соціальні та екологічні аспекти [35].

Методологія якісного аналізу ПІІ:

Інтерв'ю з експертами: Включає бесіди з особами, які мають розширені знання у сфері ПІІ, включаючи державних службовців, бізнес-лідерів, науковців та активістів.

Опитування: Збір відгуків великої кількості осіб шляхом анкетування для аналізу їхніх поглядів на ПІІ.

Фокус-групи: Організація обговорень з малими групами для дослідження їхніх детальних думок про ПІІ.

Аналіз дискурсу: Дослідження письмових матеріалів, пов'язаних з ПІІ, таких як преса, звіти, документи, для виявлення ключових тем і наративів [27].

Переваги якісного аналізу ПІІ:

- Допомагає дослідникам розкрити глибинні аспекти впливу ПІІ.
- Додатковий для дослідження питань, які складно кілько оцінити.
- Сприяє формуванню нових ідей та теорії щодо ПІІ [29].

Недоліки якісного аналізу ПІІ:

- Може бути суб'єктивним і залежати від тлумачення дослідника.
- Вимагає значного часу та може бути складним у проведенні.
- Результати можуть бути неуніверсальними для широких груп населення [28].

1.3 Сучасний стан іноземного інвестування в країні та система показників для оцінки інвестиційної діяльності

Іноземні інвестиції є життєво важливими для економічного розвитку будь-якої країни, зокрема України. Однак, інвестиційний клімат в країні залишається складним.

Україна має значний інвестиційний потенціал завдяки низці конкурентних переваг. Наша динамічна європейська держава постійно працює над покращенням інвестиційного середовища, щоб успішно конкурувати на світовому рівні, створювати нові бізнес-можливості та залучати більше прямих іноземних інвестицій (ПІІ).

З 2014 року Україна активно протистоїть російській агресії. 24 лютого 2022 року росія розпочала повномасштабне вторгнення, що призвело до численних жертв серед мирного населення та значних руйнувань по всій Україні. Сьогодні Україна мужньо бореться з агресором.

Цей розділ має на меті ознайомити вас з ключовими галузями в Україні, які наразі мають високий потенціал для інвестування [27].

Почнемо аналіз сучасного стану на декілька років раніше для того, щоб зрівняти стан прямих іноземних інвестицій в Україні.

Наприклад, протягом 2009-2019р. країна залучила близько 320 проектів, але вони різко скоротились починаючи з 2019 року.

18% проектів ПІІ в Україні за період 2009-2019 рр. надійшли із США, а близько 17% проектів ПІІ в Україні за період 2009-2019 рр. в агропродовольчому бізнесі.

Рисунок 1.1 – Розподіл проєктів ПІІ в Україні за країнами походження (2009-2019рр)

Джерело : розроблено автором на основі [17]

Україна активно привертає іноземні інвестиції (ПІІ), зокрема з США (18%) та Німеччини (10%).

Основними постачальниками інвестицій в Україну є європейські країни, за винятком США.

Японія та Китай разом складають лише 5% проєктів ПІІ.

Чеська Республіка (3%), Нідерланди (4%) та Швеція (4%) також добре представлені серед постачальників ПІІ в Україні за період 2009-2019 років. Російська Федерація має найгірший показник кількості створених робочих місць на один проєкт (в середньому 3). Німецькі проєкти ПІІ створювали в середньому 90 робочих місць на один проєкт [35].

Єдиним динамічним сектором у 2019 р. з 20% зростанням став транспортно-логістичний (включаючи автомобільний сектор).

Таблиця 1.2 – Питома вага сектору у загальній кількості інвестиційних проєктів у 2009-2019 роках

Ранг	Сектор	Частка сектору серед загальної кількості проєктів ПІІ 2009-2019рр.	% зміни 2018-2019рр.	Середня кількість робочих місць на один проєкт
1	Агропродовольчий бізнес	17%	-75%	70
2	Транспортно-логістичний	12%	+20%	25
3	Бізнес-послуги	9%	+0%	2
4	Цифровий	9%	-43%	11
5	Фінансовий	8%		27

Джерело :розроблено автором на основі [17]

У 2019 році транспортно-логістичний сектор (включаючи автомобільний) зріс на 20%. Ще одним динамічним сектором стала металургія, яка зросла на 200% за 2018 і 2019 роки, але представлена лише 5% проєктів прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Всі інші сектори переживають спад.

Агропродовольчий бізнес, незважаючи на лідерство за кількістю проєктів прямих іноземних інвестицій (ПІІ), створив менше робочих місць, ніж автомобільний та електротехнічний сектори. Водночас, центри спільних послуг, логістика та науково-дослідні та розробницькі центри (НДДКР) випередили сектор продажів та маркетингу за кількістю створених робочих місць, хоча останній посідає друге місце за кількістю проєктів ПІІ у період 2009-2019 років [16].

Агропродовольчий бізнес, незважаючи на лідерство за кількістю проєктів прямих іноземних інвестицій (ПІІ), зазнав суттєвого скорочення (на 75% у 2019 році), що відрізняє Україну від інших європейських країн.

Україна посідає значну частку ринку у високотехнологічних секторах сільського господарства та енергетики серед країн Центральної та Східної Європи. Однак кількість проєктів ПІІ у цих секторах суттєво зменшилася у 2019 році: на 75% у сільському господарстві та на 92% у енергетиці.

Серед секторів, які активно розвиваються, особливо перспективними є цифрові інфраструктури, які мають найбільшу частку ринку (12%) серед конкурентів поза Європейським Союзом і відзначаються меншим спадом порівняно з іншими секторами. Це пов'язано з розвитком у сфері інформації, комунікацій та медіа, хоча в цифрових технологіях спостерігається зниження.

Країни, які мають великі частки ринку цифрової інфраструктури серед країн ЦСЄ, включають Польщу (19%), Румунію (15%) та Литву (10%).

Таблиця 1.3 – Частки ринків за секторами за кількістю проєктів ПІІ

	Частка ринку України в Європі (за к-стю проєктів ПІІ 2009-2019рр.), %	Частка ринку України в країнах ЦСЄ (за к-стю проєктів ПІІ 2009-2019рр.), %	Частка ринку України в країнах, що не входять до ЄС (за к-стю проєктів ПІІ 2009-2019рр.), %	Відсоткова зміна в Україні кількості проєктів ПІІ за 2018-2019 рр. (за к-стю проєктів ПІІ 2009-2019рр.), %
ВВСГ	2	5	9	-75
Цифрові інфраструктури	0,04	3	12	-29
Енергетика	1	5	9	-92
Високотехнологічне виробництво	0,05	1	5	-30
Транспортна інфраструктура	0,04	4	6	-100

Джерело розроблено автором на основі [17]

Сектор високотехнологічного виробництва також переживає спад, зі зменшенням кількості проєктів ПІІ на 30% у 2019 році. Україна має невелику частку ринку в цьому секторі, становлячи 1% серед країн Центральної та Східної Європи та 5% серед країн поза Європейським Союзом. Найбільш успішними країнами у цьому секторі є Польща (17%), Туреччина (12%), Угорщина (11%) та Чехія (9%) [17].

Таблиця 1.4 – Топ-10 компаній, які найбільше інвестували в Україну

Компанія	Капітальні вкладення (млн. дол. США)	Галузь	Діяльність
ArcelorMittal	348	Метали	Виробництво
Bunge	180	Агропродовольчий бізнес	Виробництво
UkrLandFarming	150	Агропродовольчий бізнес	Виробництво
Cargill	130	Агропродовольчий бізнес	Логістика
EcoEnergy	120	Постачання комунальних послуг	Виробництво
Narecet	68	Транспорт та логістика	Продажі та маркетинг
Ekollogistic4.0	50,4	Транспорт та логістика	Логістика
Flixbus	30	Транспорт та логістика	Продажі та маркетинг
KWS	22,46	Агропродовольчий бізнес	Виробництво
Stefanini	16,9	Цифрова	Центр спільних послуг

Джерело розроблено автором на основі [17]

Згідно з інформацією Міністерства фінансів України, обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну різко зменшився протягом останніх двох років.

Таблиця 1.5 – Прямі іноземні інвестиції в Україні (2018-2022 рр.), млн. дол. США

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі іноземні інвестиції з України		Сальдо	
	Сума	Зміна(+;-)	Сума	Зміна(+;-)	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
2018	4455	+763	-5	-13	+4460	+21.1
2019	5860	+1405	648	+653	+5212	+16.9
2020	-868	-6728	82	-556	-950	-118.2
2021	6687	+7555	-198	-280	+6885	-824.7
2022	190	-6497	159	+357	+31	-99.5

Джерело : розроблено автором на основі [17]

Вивчення даних з таблиці 1.5 дозволяє зробити висновок, що 2022 рік був періодом, коли інвестиційний потік в Україну був мінімальним. За інформацією Міністерства фінансів, протягом перших трьох кварталів 2022 року в країну надійшло лише 190 мільйонів доларів прямих іноземних інвестицій, тоді як з країни було виведено 159 мільйонів доларів. Це залишає позитивне сальдо в 31 мільйон доларів, що є недостатнім для масштабів української економіки. Внутрішні інвестори відмовляються вкладати в нові проекти, незважаючи на розуміння внутрішнього ринку та ризиків. Навіть ті, хто планував розширення свого бізнесу, не здійснюють інвестицій. Активність продовжують лише ті інвестори, чиї проекти були майже

готові до 24 лютого 2022 року. Після первинного шоку від військових дій, вони вирішили довести свої проєкти до логічного завершення, як, наприклад, у будівництві та медицині. Інші власники бізнесу готові інвестувати лише в релокацію, енергоефективність, логістику та підвищення продуктивності, використовуючи власні кошти, оскільки зовнішнього фінансування – від нерезидентів чи банків – практично не існує [17].

Іноземні інвестори не мають достатньо мотивації для вкладення капіталу в країну, яка перебуває у стані війни. Ризик втрати інвестицій є занадто великим, а можливості для успішного завершення інвестиційних проєктів є дуже обмеженими.

Головні країни, які інвестують в Україну, вказані в таблиці 3. Кіпр залишається лідером серед інвесторів в Україну протягом останніх десяти років. Варто відзначити, що Кіпр було класифіковано як офшорну зону у 2017 році, що дає підстави припустити, що багато інвестицій з Кіпру можуть бути пов'язані з “відмиванням” коштів українськими громадянами, які таким чином уникають податків та легалізують кошти, отримані нелегальними шляхами. Інвестиції з Нідерландів, Великої Британії, Швейцарії та Австрії також викликають суперечки, оскільки ці країни відомі як респектабельні офшорні зони. Наприклад, у Нідерландах часто реєструються фінансові, брокерські, інвестиційні та трастові компанії зі спрощеною системою звітності та оподаткування [16]

Вважається, що ключовою умовою для стабільного економічного розвитку країни та її регіонів є створення та підтримання позитивного інвестиційного іміджу серед потенційних інвесторів.

Таблиця 1.6 – Обсяг інвестицій за основними країнами інвесторами

№з/п	Країна-інвестор	Обсяг інвестицій, млн.дол	У % до підсумку
1	Кіпр	8979,7	32,42
2	Нідерланди	6452,7	23,29
3	Велика Британія	2047,9	7,39
4	Німеччина	1824,7	6,59
5	Швейцарія	1532,9	5,53
6	Австрія	1018,8	3,68
7	Франція	753,6	2,72
8	Польща	612,8	2,21
9	Угорщина	544,8	1,97
10	Люксембург	489,3	1,77
11	Інші країни ЄС	3444,7	12,43
Всього		27701,9	100,00

Джерело :розроблено автором на основі[37]

Основною метою державної політики в області інвестицій є створення умов, які сприяють інвестуванню, та мінімізація ризиків для іноземних інвесторів. На рисунку 1.2 представлена структура прямих іноземних інвестицій у 2021 році, яка відображає різні аспекти галузевої структури інвестицій в Україну та допомагає зрозуміти, що мотивує іноземних інвесторів. Зокрема, значна частина інвестицій спрямовується до банківського сектору, включаючи філії іноземних банків та фінансових установ в Україні, як-от інвестиції з Австрії в «Райффайзен банк Аваль» та з Угорщини в «ОТП Банк» [18].

Рисунок 1.2 - Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за секторами економіки у 2021 р., %

Джерело : розроблено автором на основі [16]

Інвестиції такого типу мають обмежений вплив на українську економіку, оскільки вони не призводять до створення фізичних товарів або довготривалих інвестицій. Ці кошти можуть бути швидко зняті та переведені за кордон, враховуючи ліквідність фінансового сектору. В цілому, інвестиції переважно спрямовуються до найбільш розвинутих галузей економіки, наприклад, 10 688,8 мільйонів доларів США було інвестовано в промисловість, що становить 40% від загального обсягу інвестицій, та 18% (4 970,4 мільйонів доларів США) було інвестовано в оптову та роздрібну торгівлю, зокрема в такі компанії як Auchan, Billa, METRO, Novus [17].

2023 рік виявився важким для залучення іноземних інвестицій в Україну через конфлікт з Росією, який почався 24 лютого 2022 року. Військові дії призвели до значного скорочення інвестицій, погіршення умов для інвестування та збільшення ризиків для інвесторів [17].

Обсяги інвестицій:

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): Згідно з даними Національного банку України, чистий приплив ПІІ в Україну у 2023 році становив 1,2 мільярда доларів, що на 72% менше порівняно з 2022 роком. Це різке зниження вказує на негативний вплив конфлікту на інвестиційну діяльність.

Структура інвестицій: Основні інвестиції в Україну надходять з таких країн, як Нідерланди, Кіпр, США, Велика Британія та Австрія.

Галузевий розподіл: Для інвесторів привабливими залишаються сектори сільського господарства, ІТ, харчової промисловості, енергетики та машинобудування.

Вплив війни:

Руйнування інфраструктури: Військові дії спричинили руйнування значної частини інфраструктури, включаючи дороги, мости, заводи та склади.

Загибель людей: Війна призвела до втрати життів та поранень серед населення, що позначилося на робочій силі країни.

Невизначеність майбутнього: Конфлікт створює невизначеність щодо майбутнього економіки та політики в Україні, що стримує інвестиції. [17].

Інші ризики:

Політична нестабільність: Незважаючи на воєнний стан, Україна продовжує реформи, але політична нестабільність залишається ризиком.

Корупція: Високий рівень корупції в Україні впливає на інвестиційний клімат.

Несприятливе законодавство: Деякі законодавчі норми потребують удосконалення для залучення інвесторів.

Можливості та перспективи:

Потенціал для розвитку: Україна має значний потенціал завдяки родючим землям, кваліфікованій робочій силі та географічному положенню.

Пост-воєнне відновлення: Очікується відновлення інфраструктури після війни, що створить нові можливості для інвестицій.

Інтеграція з ЄС: Прагнення України до інтеграції з ЄС може покращити інвестиційний клімат.

Реформи: Уряд вживає заходів для поліпшення умов для інвестування, зокрема через податкові реформи та спрощення регулювання.

Державна підтримка:

Уряд України пропонує стимули та гарантії для інвесторів, підтримуючи програми та інституції, які сприяють інвестиціям, включаючи Офіс реформ та Державну агенцію з інвестицій [18].

Система показників для оцінки інвестиційної діяльності

У світовій практиці існує безліч методик фінансово-економічної оцінки інвестицій. Більшість з них використовують однотипні показники ефективності, пов'язані з обчисленням реальних грошових потоків та дисконтуванням. Найпоширенішими є типові методики, розроблені ЮНІДО [18].

Типово, методики оцінювання рентабельності інвестиційних проєктів класифікують залежно від характеру використовуваних критеріїв на дві категорії: 1) базові (статистичні); 2) складніші методики, які базуються на концепції часової вартості грошових коштів (динамічні) (табл. 1.7).

Таблиця 1.7 – Система показників оцінки ефективності інвестиційної діяльності

Показники оцінки ефективності інвестиційних проєктів	
Статичні методи	Динамічні методи
Період окупності інвестицій	Чиста приведена вартість
Коефіцієнт ефективності інвестицій	Індекс рентабельності
Рентабельність інвестицій	Дисконтний термін окупності
Приведені витрати	Внутрішня норма доходності
Приведені доходи	Індекс доходності

Джерело : розроблено автором на основі [19]

Л. О. Коваленко та Л. М. Ремньова у своїй методиці оцінки інвестицій використовують критерії, які відповідають певним стандартам: чиста поточна вартість проекту має бути позитивною та перевищувати нуль, індекс дохідності має перевищувати одиницю, період окупності має бути не довшим за п'ять років, а внутрішня ставка доходу має бути вищою за середньозважену вартість капіталу [39].

Ю. М. Правик, О. М. Петухова класифікують оцінку ефективності інвестицій на три типи: фінансову, бюджетну та економічну, і на три методи: спрощений, який може значно відрізнитися від реальної ефективності, методи дисконтування, які можуть бути причиною непередбачених збитків або банкрутства компаній, та методи безпосередніх розрахунків реальної ефективності інвестицій [19].

Н. О. Коломієць та О. П. Коломієць зазначають, що світова практика накопичила значну кількість методів та підходів до інвестиційного аналізу. Автори пропонують класифікувати ці методи на три групи: методи оцінки інвестицій, які базуються на співвідношенні грошових потоків та витрат (традиційні), методи оцінки ефективності інвестицій на основі фінансової звітності та методи оцінки, засновані на теорії часової вартості грошей [19].

У цьому дослідженні представлені методичні підходи, які ґрунтуються на аналізі ринкової капіталізації підприємства та пов'язаних з нею показників, на аналізі фінансово-економічних показників діяльності підприємства, а також на розрахунку інтегрального показника – коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства [19].

І.В. Кривов'язюк рекомендує застосовувати такі методи динамічного інвестиційного аналізу, як метод чистої поточної вартості, метод внутрішньої норми дохідності та метод окупності інвестицій для оцінювання інвестиційних проектів. Автори методів оцінки ефективності інвестицій розглядають її як оцінку майбутньої

ефективності інвестиційних проектів, яка спрямована на підтримку прийняття рішень щодо вибору або відмови від альтернативних інвестиційних проектів на основі прогнозних показників. Однак, оцінка результатів інвестиційної діяльності полягає у визначенні ефективності вже реалізованих проектів та порівнянні їх з плановими показниками для прийняття рішень про продовження, коригування або заміну проекту. Виділення ефективності інвестиційної діяльності як окремої категорії підкреслює її взаємозв'язок з іншими економічними категоріями та характеризує комплекс економічних процесів на промисловому підприємстві, пов'язаних з інвестуванням коштів у довгостроковій перспективі . Модель життєвого циклу відображає не лише сучасний стан підприємства, але й його минуле та майбутнє, дозволяючи визначати закономірності та тенденції розвитку . Життєвий цикл підприємства, а отже і проекту, охоплює тривалий період, достатній для проходження кількох якісних змін. Життєвий цикл проекту узагальнено поділяється на три основні стадії: передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну, кожна з яких має свою суть, зміст і мету. Таким чином, для прийняття управлінських рішень про продовження інвестиційної діяльності необхідна інформація, яка відображає результати досягнуті на попередній стадії, з урахуванням особливостей кожної стадії життєвого циклу проекту. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності може бути поділена на три напрямки: оцінка майбутньої ефективності на передінвестиційній стадії, оцінка виконання бюджету на інвестиційній стадії та оцінка ефективності на експлуатаційній стадії. Кожен напрямок базується на своїх критеріях та методах оцінки, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення на кожному етапі життєвого циклу проекту (табл.1.8) [18].

Таблиця 1.8 – Показники ефективності інвестиційної діяльності на різних стадіях життєвого циклу проєкту

Передінвестиційна стадія проєкту	Інвестиційна стадія проєкту	Експлуатаційна стадія проєкту
Прогнозні показники	Заплановані показники	Фактичні показники
Чиста приведена вартість	Оцінка дотримання запланованого бюджету впровадження проєкту	Динаміка структури капіталу (структурні зрушення)
Внутрішня норма доходності		Динаміка структури активів (структурні зрушення)
Строк окупності інвестицій		Динаміка доходу (виручки від реалізації продукції)
Індекс доходності		Динаміка собівартості
Рентабельність інвестицій		Динаміка чистого прибутку
		Показники рентабельності
		Показники ліквідності
		Показники ліквідності
		Показники фінансової стійкості

Джерело : розроблено автором на основі [19]

Отже, аналіз ефективності інвестицій включає не лише аналіз грошових потоків, але й оцінювання результатів, які призводять до їх появи та зміни. Система оцінки ефективності формується на основі набору прогнозованих і ретроспективних, статичних та динамічних індикаторів, які відображають виконання інвестиційних проєктів [19].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ, ДИНАМІКИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

2.1 Аналіз закономірностей та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій

У сучасному світі, що характеризується глибокими соціально-економічними змінами та стрімким технологічним розвитком, іноземні інвестиції відіграють ключову роль у функціонуванні економіки будь-якої країни, включаючи Україну. Особливо важливим є формування сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення інвестиційної привабливості, оскільки обсяг залучених інвестицій безпосередньо впливає на ВВП, науковий прогрес, виробництво та загальний стан економіки [30].

Інвестиції є рушійною силою економічного зростання та розвитку. Аналіз закономірностей та тенденцій розвитку прямих іноземних інвестицій дозволить визначити найбільш привабливі сектори та регіони, фактори, що впливають на рішення інвесторів, та шляхи підвищення конкурентоспроможності країни у залученні інвестицій. Це сприятиме розробці ефективних стратегій та політик для залучення більшого обсягу інвестицій та забезпечення сталого економічного зростання [22].

Відповідно до визначення ОЕСР, прямі інвестиції – це довгострокові вкладення резидента однієї країни в підприємство іншої країни з метою реалізації своєї довготривалої зацікавленості. Міністерство фінансів України визначає їх як довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни [20].

Аналіз ПІІ в Україні за 2016-2022 рр. показує, що найбільшими вони були у 2021 році (6 687 млн дол. США), що пояснюється оголошенням інвесторів про 13 169 проєктів прямих іноземних інвестицій [28].

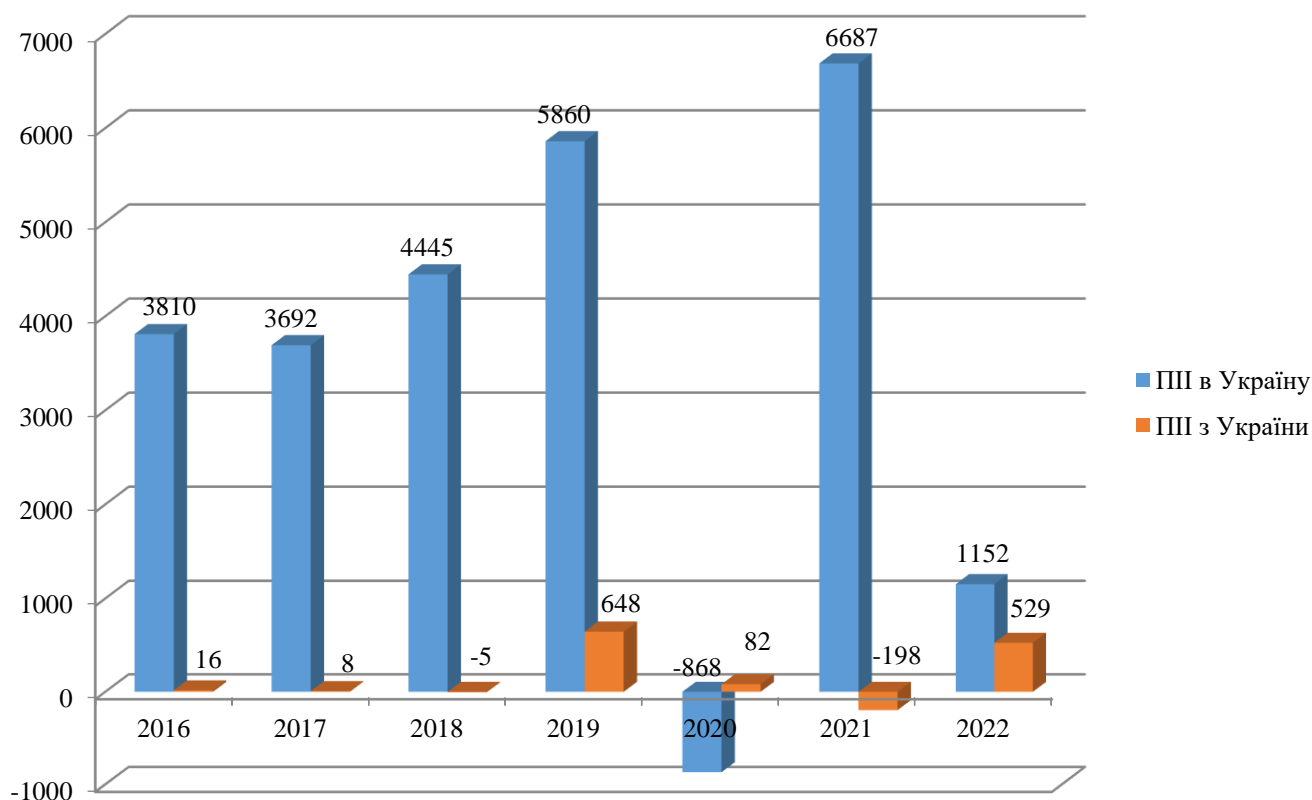

Рисунок 2.1 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні з 2016–2022 рр. млн дол. США

Джерело: створено автором на основі [21]

У 2020 році спостерігалось зниження показника прямих іноземних інвестицій (ПІІ) внаслідок негативного впливу пандемії. Значне зростання ПІІ з України відбулося у 2019 та 2021 роках, що було результатом стабілізації інвестиційного клімату.

Найвищі показники та різке зростання ПІІ спостерігалися перед пандемією та повномасштабною війною в Україні. Ці негативні події призвели до зменшення ПІІ на

114,8% (6728 дол. США) у 2020 році порівняно з попереднім роком та на 103,14% (6897 дол. США) у 2022 році порівняно з попереднім роком.

Така тенденція негативно впливає на економіку України. Значні суми іноземних активів та реінвестицій були повернуті інвесторам ще до початку повномасштабної війни на прохання урядів іноземних держав.

За весь період незалежності Україна не змогла створити сприятливий інвестиційний клімат. З 2014 року кількість факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат, суттєво зросла. Проведений аналіз свідчить про покращення інвестиційної привабливості України, але без суттєвих змін. Кіпр залишається головним інвестором, що може свідчити про незаконне виведення коштів з України.

Інвестиційний ринок не є стійким, спостерігаються значні коливання обсягів інвестицій під час світової кризи та внутрішньої політично-економічної нестабільності. Негативним є також індекс інвестиційної привабливості України.

Для поживлення інвестиційного середовища державі необхідно створити інвестиційну інфраструктуру та законодавчі гарантії для інвесторів, контролювати рівень ризиків, зменшувати корупцію, протидіяти контрабанді, забезпечити прозоре податкове законодавство та сталий розвиток фінансового сектора.

У рамках дослідження буде оцінено динаміку та структуру прямих іноземних інвестицій за такими напрямками [14]:

1. Прямі інвестиції в Україну: операції за регіонами.
2. Прямі інвестиції в Україну: операції за країнами світу.
3. Прямі інвестиції в Україну: операції за видами економічної діяльності.

Також буде оцінено:

1. Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам (за регіонами).
2. Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам (за країнами світу).
3. Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам (за видами економічної діяльності) [21].

На рис.2.2 відображено динаміку ПІІ в Україну в розрізі окремих регіонів за 2020-2022 роки.

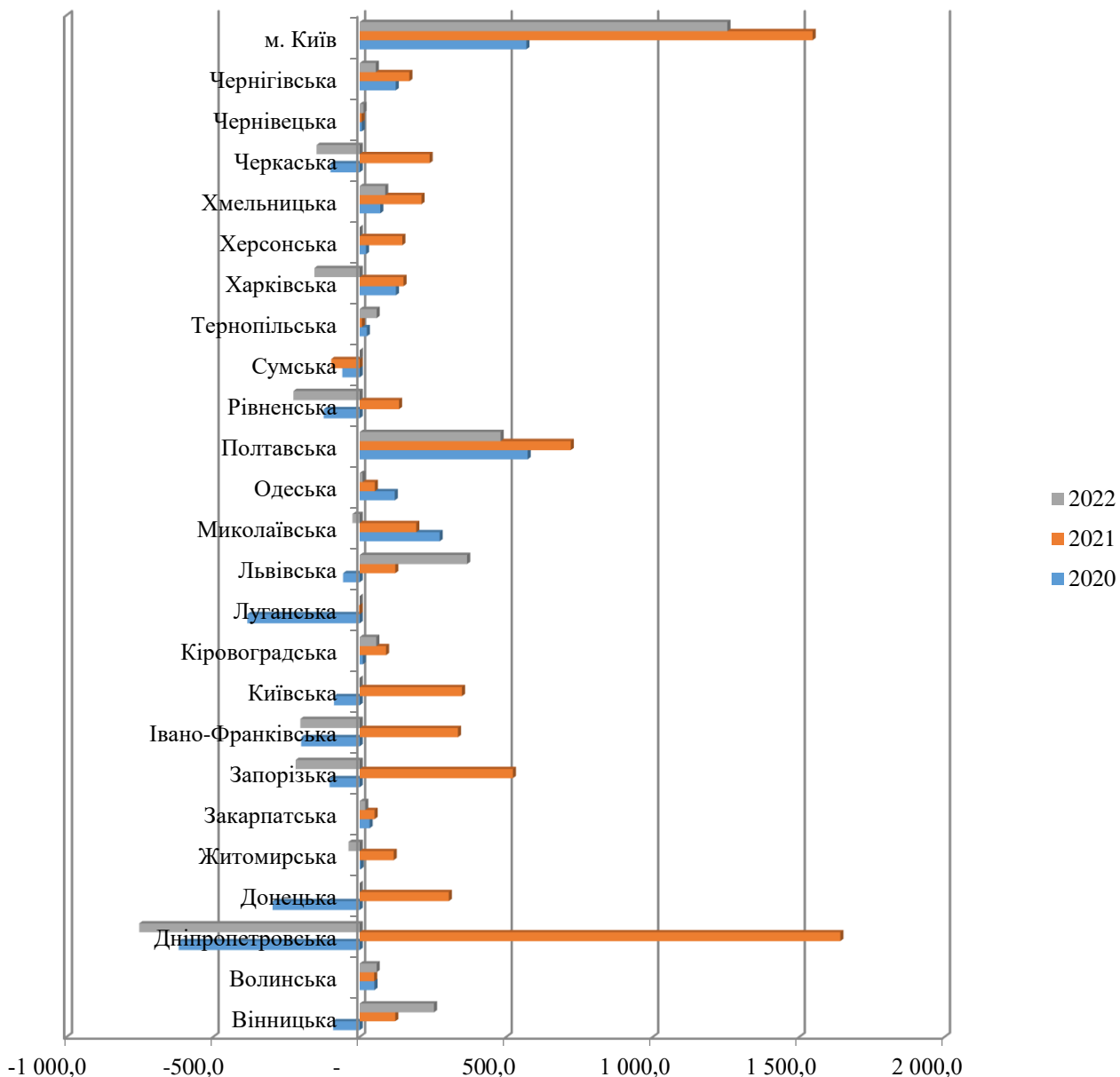

Рисунок 2.2 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну в розрізі окремих регіонів, млн дол. США

Джерело: створено автором на основі [40]

Аналіз прямих іноземних інвестицій в Україну в розрізі окремих регіонів показав різні тенденції. Деякі області відзначилися значним зростанням інвестиційних потоків, тоді, як інші регіони, зазнали від'ємних змін, що спричинене різними факторами, включаючи економічну та політичну нестабільність.

Так, багато інвестицій в досліджуваному періоді отримували Дніпропетровська та Полтавська області та м. Київ. Варто зазначити, що Дніпропетровська область у 2021 році отримала інвестицій на суму аж 1 640,80 млн. дол. США, що стало найбільшим показником в тому році. Однак вже 2022 році, через повномасштабне вторгнення інвестиції різко скоротилися

Стабільно високі обсяги інвестицій отримує Полтавська область. Так, у 2021 році, обсяг інвестицій у Полтавській області склав 720 млн. дол. США, а в 2022 році цей показник становив 480,9 млн. дол. США. Це свідчить про стабільний інвестиційний потенціал регіону та його привабливість для іноземних інвесторів. Відмітимо, що Полтавська область зберігає високі показники навіть у змінних економічних умовах, що є результатом ефективної розвиткової стратегії та інвестиційної політики області.

Очікувано лідером за обсягом інвестицій є столиця країни. Так, у 2021 році, Київ отримав значний обсяг інвестицій у розмірі 1 545,40 млн. дол. США, а в 2022 році, навіть не зважаючи на війну в країні, цей показник становив 1 254,50 млн. дол. США. Це пов'язано з тим, що столиця має більш розвинену економіку, інфраструктуру та бізнес-середовище, що приваблює більше інвесторів. Окрім того, Київ є центром політичного та адміністративного управління країни, що також стимулює залучення інвестицій у місто.

Аналізуючи дані про прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україні за 2020-2022 роки, можна спостерігати значні коливання в обсягах інвестицій від різних країн. Загальні обсяги ПІІ в 2021 році значно зросли до 7 320,0 млн доларів США після негативного значення в -36,0 млн доларів у 2020 році, а в 2022 році обсяг ПІІ

скоротився до 556,9 млн доларів США. Це свідчить про нестабільність інвестиційного клімату в Україні, зокрема внаслідок зовнішніх і внутрішніх факторів.

У 2021 році Кіпр, Люксембург та Швейцарія виявилися найбільшими інвесторами. Кіпр показав найбільше зростання в 2021 році (1 674,4 млн дол.), але у 2022 році спостерігався значний відтік капіталу (-73,8 млн дол.). Люксембург та Швейцарія демонстрували стабільне зростання інвестицій протягом трьох років. Водночас, Нідерланди та Німеччина показали значну нестабільність із великими відтоками у 2020 та 2022 роках і значними припливами в 2021 році.

Країни з меншими, але стабільними інвестиціями, такі як Угорщина та Франція, показали постійне зростання, що свідчить про позитивну тенденцію у двосторонніх економічних відносинах. З іншого боку, деякі країни, такі як Беліз та Британські Віргінські Острови, мали негативні показники ПІІ, що вказує на відтік капіталу з України.

Ці дані вказують на те, що, хоча загальний інвестиційний клімат в Україні має значний потенціал для зростання, він залишається вразливим до зовнішніх впливів та внутрішніх економічних змін. Для покращення ситуації необхідно впроваджувати стійкі економічні реформи, забезпечувати прозорість і стабільність правової системи та створювати сприятливі умови для іноземних інвесторів. Це допоможе залучити стабільні та довгострокові інвестиції, що є ключовим фактором для стійкого економічного розвитку країни.

На рис.2.3 відображена структура обсягів ПІІ в Україну в 2022 році за найбільшими країнами-інвесторами. Обсяги даного дослідження не дозволяють провести аналіз за всіма країнами-інвесторами, тому ми взяли 15 найбільших інвесторів.

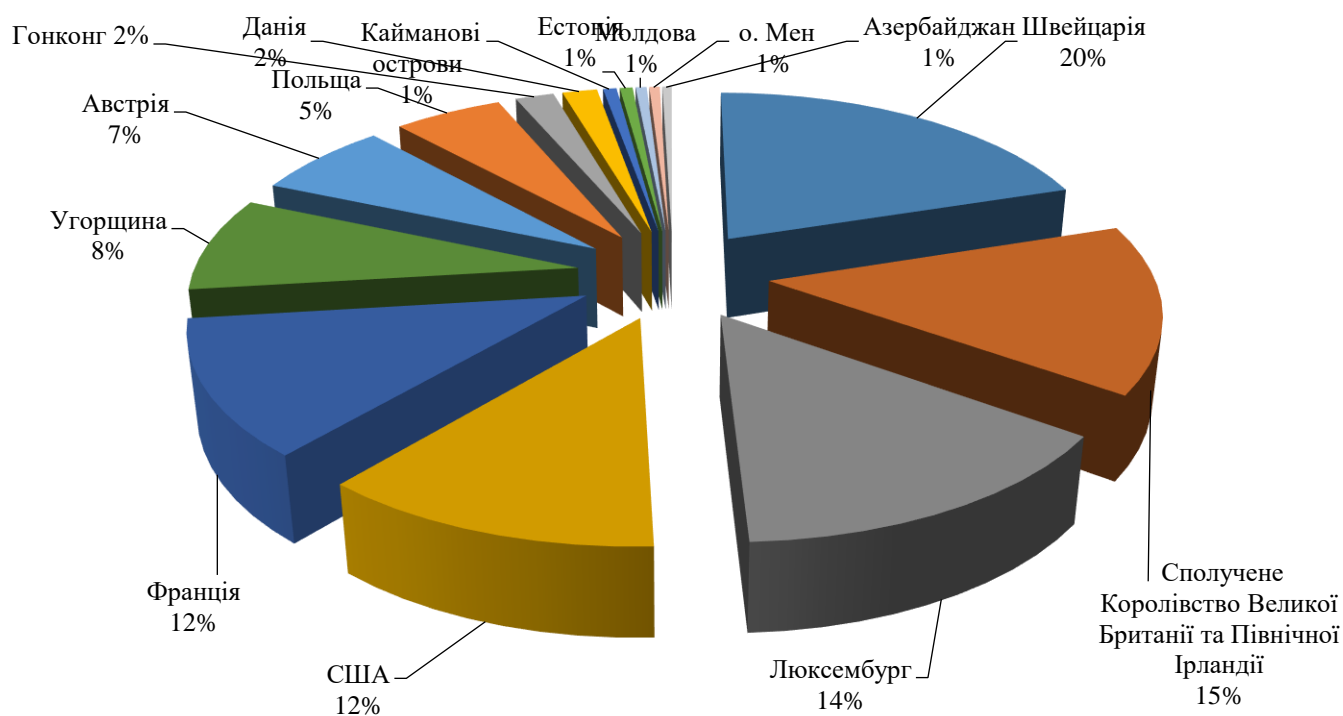

Рисунок 2.3 – Питома вага ПІІ в Україну серед найбільших країн інвесторів в 2022 році, %

Джерело: [40]

В рамках даного дослідження проведемо кластерний аналіз цих країн.

2.2 Кластерний аналіз прямих іноземних інвестицій

Сильною стороною кластерного аналізу є його здатність розподіляти об'єкти за множинними характеристиками.

Алгоритми кластерного аналізу поділяються на ієрархічні та неієрархічні. У цьому дослідженні застосовувалися ієрархічні агломеративні методи, які полягають у поступовому об'єднанні (поділі) груп елементів, починаючи з найближчих (найвіддаленіших), а потім все більш віддалених (ближчих) один від одного.

Оскільки показники не нормовані, візуальна кластеризація підприємств та визначення їх стану неможливі. Тому всі вихідні дані необхідно привести до єдиної шкали. Для цього було використано наступний метод нормування (див. формулу 2.1).

$$r_{norm} = \frac{r_i - r_{min}}{r_{max} - r_{min}} \quad (2.1)$$

Проведемо кластеризацію за ознакою обсягів їх інвестицій в Україну (табл.2.1).

Таблиця 2.1 – Прямі інвестиції в Україну (15 найбільших країн-інвесторів) у 2022 році, млн. дол. США.

№ за/п	Країна	Обсяг ПІІ, млн. дол. США
1	Швейцарія	362,0
2	Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	266,8
3	Люксембург	262,4
4	США	215,4
5	Франція	213,7
6	Угорщина	150,4
7	Австрія	121,8
8	Польща	97,2
9	Гонконг, Особливий адміністративний район Китаю	34,4
10	Данія	31,2
11	Кайманові Острови	12,1
12	Естонія	11,4
13	Республіка Молдова	9,9
14	Острів Мен	9,4
15	Азербайджан	8,4

Джерело : [40]

Скористаємося агломеративним ієрархічним алгоритмом класифікації В якості відстані між об'єктами візьмем звичайну евклідову відстань. Тоді згідно формули:

$$p(x_i, x_j) = \sqrt{\sum (x_{il} - x_{jl})^2} \quad (2.2)$$

де l - ознаки; k - кількість ознак.

$$p(x_{1,2}) = \sqrt{(362.0 - 266.8)^2 + (0 - 0)^2} = 95.2$$

$$p(x_{1,3}) = \sqrt{(362.0 - 262.4)^2 + (0 - 0)^2} = 99.6$$

$$p(x_{1,4}) = \sqrt{(362.0 - 215.4)^2 + (0 - 0)^2} = 146.6$$

Отримані дані переносимо до табл.2.4 (матрицю відстаней).

Таблиця 2.2– Матриця відстаней

№ п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	0	95.2	99.6	146.6	148.3	211.6	240.2	264.8	327.6	330.8	349.9	350.6	352.1	352.6	353.6
2	95.2	0	4.4	51.4	53.1	116.4	145	169.6	232.4	235.6	254.7	255.4	256.9	257.4	258.4
3	99.6	4.4	0	47	48.7	112	140.6	165.2	228	231.2	250.3	251	252.5	253	254
4	146.6	51.4	47	0	1.7	65	93.6	118.2	181	184.2	203.3	204	205.5	206	207
5	148.3	53.1	48.7	1.7	0	63.3	91.9	116.5	179.3	182.5	201.6	202.3	203.8	204.3	205.3
6	211.6	116.4	112	65	63.3	0	28.6	53.2	116	119.2	138.3	139	140.5	141	142
7	240.2	145	140.6	93.6	91.9	28.6	0	24.6	87.4	90.6	109.7	110.4	111.9	112.4	113.4
8	264.8	169.6	165.2	118.2	116.5	53.2	24.6	0	62.8	66	85.1	85.8	87.3	87.8	88.8
9	327.6	232.4	228	181	179.3	116	87.4	62.8	0	3.2	22.3	23	24.5	25	26
10	330.8	235.6	231.2	184.2	182.5	119.2	90.6	66	3.2	0	19.1	19.8	21.3	21.8	22.8
11	349.9	254.7	250.3	203.3	201.6	138.3	109.7	85.1	22.3	19.1	0	0.7	2.2	2.7	3.7
12	350.6	255.4	251	204	202.3	139	110.4	85.8	23	19.8	0.7	0	1.5	2	3
13	352.1	256.9	252.5	205.5	203.8	140.5	111.9	87.3	24.5	21.3	2.2	1.5	0	0.5	1.5
14	352.6	257.4	253	206	204.3	141	112.4	87.8	25	21.8	2.7	2	0.5	0	1
15	353.6	258.4	254	207	205.3	142	113.4	88.8	26	22.8	3.7	3	1.5	1	0

Джерело: створено автором

Далі шукаємо найменшу відстань. З матриці відстаней виходить, що об'єкти 13 та 14 об'єктів найбільш близькі $P_{13;14} = 0.5$ і тому об'єднуються в один кластер (табл.2.3).

Таблиця 2.3 – Матриця відстаней

№ п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	[13]	[14]	15
1	0	95.2	99.6	146.6	148.3	211.6	240.2	264.8	327.6	330.8	349.9	350.6	352.1	352.6	353.6
2	95.2	0	4.4	51.4	53.1	116.4	145	169.6	232.4	235.6	254.7	255.4	256.9	257.4	258.4
3	99.6	4.4	0	47	48.7	112	140.6	165.2	228	231.2	250.3	251	252.5	253	254
4	146.6	51.4	47	0	1.7	65	93.6	118.2	181	184.2	203.3	204	205.5	206	207
5	148.3	53.1	48.7	1.7	0	63.3	91.9	116.5	179.3	182.5	201.6	202.3	203.8	204.3	205.3
6	211.6	116.4	112	65	63.3	0	28.6	53.2	116	119.2	138.3	139	140.5	141	142
7	240.2	145	140.6	93.6	91.9	28.6	0	24.6	87.4	90.6	109.7	110.4	111.9	112.4	113.4

8	264.8	169.6	165.2	118.2	116.5	53.2	24.6	0	62.8	66	85.1	85.8	87.3	87.8	88.8
9	327.6	232.4	228	181	179.3	116	87.4	62.8	0	3.2	22.3	23	24.5	25	26
10	330.8	235.6	231.2	184.2	182.5	119.2	90.6	66	3.2	0	19.1	19.8	21.3	21.8	22.8
11	349.9	254.7	250.3	203.3	201.6	138.3	109.7	85.1	22.3	19.1	0	0.7	2.2	2.7	3.7
12	350.6	255.4	251	204	202.3	139	110.4	85.8	23	19.8	0.7	0	1.5	2	3
[13]	352.1	256.9	252.5	205.5	203.8	140.5	111.9	87.3	24.5	21.3	2.2	1.5	0	0.5	1.5
[14]	352.6	257.4	253	206	204.3	141	112.4	87.8	25	21.8	2.7	2	0.5	0	1
15	353.6	258.4	254	207	205.3	142	113.4	88.8	26	22.8	3.7	3	1.5	1	0

Джерело створено автором

При формуванні нової матриці відстаней, вибираємо найменше значення із значень об'єктів № 13 і №14. В результаті маємо 14 кластерів: $S_{(1)}$, $S_{(2)}$, $S_{(3)}$, $S_{(4)}$, $S_{(5)}$, $S_{(6)}$, $S_{(7)}$, $S_{(8)}$, $S_{(9)}$, $S_{(10)}$, $S_{(11)}$, $S_{(12)}$, $S_{(13,14)}$, $S_{(15)}$.

З матриці відстаней виходить, що об'єкти 11 та 12 найбільш близькі $P_{11;12} = 0,7$ і тому об'єднуються в один кластер (табл.2.4).

Таблиця 2.4 – Матриця відстаней

№ п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	[11]	[12]	13,14	15
1	0	95.2	99.6	146.6	148.3	211.6	240.2	264.8	327.6	330.8	349.9	350.6	352.1	353.6
2	95.2	0	4.4	51.4	53.1	116.4	145	169.6	232.4	235.6	254.7	255.4	256.9	258.4
3	99.6	4.4	0	47	48.7	112	140.6	165.2	228	231.2	250.3	251	252.5	254
4	146.6	51.4	47	0	1.7	65	93.6	118.2	181	184.2	203.3	204	205.5	207
5	148.3	53.1	48.7	1.7	0	63.3	91.9	116.5	179.3	182.5	201.6	202.3	203.8	205.3
6	211.6	116.4	112	65	63.3	0	28.6	53.2	116	119.2	138.3	139	140.5	142
7	240.2	145	140.6	93.6	91.9	28.6	0	24.6	87.4	90.6	109.7	110.4	111.9	113.4
8	264.8	169.6	165.2	118.2	116.5	53.2	24.6	0	62.8	66	85.1	85.8	87.3	88.8
9	327.6	232.4	228	181	179.3	116	87.4	62.8	0	3.2	22.3	23	24.5	26
10	330.8	235.6	231.2	184.2	182.5	119.2	90.6	66	3.2	0	19.1	19.8	21.3	22.8
[11]	349.9	254.7	250.3	203.3	201.6	138.3	109.7	85.1	22.3	19.1	0	0.7	2.2	3.7
[12]	350.6	255.4	251	204	202.3	139	110.4	85.8	23	19.8	0.7	0	1.5	3
13,14	352.1	256.9	252.5	205.5	203.8	140.5	111.9	87.3	24.5	21.3	2.2	1.5	0	1
15	353.6	258.4	254	207	205.3	142	113.4	88.8	26	22.8	3.7	3	1	0

Джерело: створено автором

При формуванні нової матриці відстаней, вибираємо найменше значення із значень об'єктів № 11 і №12. В результаті маємо 13 кластерів: $S_{(1)}$, $S_{(2)}$, $S_{(3)}$, $S_{(4)}$, $S_{(5)}$, $S_{(6)}$, $S_{(7)}$, $S_{(8)}$, $S_{(9)}$, $S_{(10)}$, $S_{(11,12)}$, $S_{(13,14)}$, $S_{(15)}$.

З матриці відстаней виходить, що об'єкти 13, 14, 15 найбільш близькі $P_{13,14;15} = 1$ і тому об'єднуються в один кластер (табл.2.5).

Таблиця 2.5 – Матриця відстаней

№ п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11,12	[13,14]	[15]
1	0	95.2	99.6	146.6	148.3	211.6	240.2	264.8	327.6	330.8	349.9	352.1	353.6
2	95.2	0	4.4	51.4	53.1	116.4	145	169.6	232.4	235.6	254.7	256.9	258.4
3	99.6	4.4	0	47	48.7	112	140.6	165.2	228	231.2	250.3	252.5	254
4	146.6	51.4	47	0	1.7	65	93.6	118.2	181	184.2	203.3	205.5	207

5	148.3	53.1	48.7	1.7	0	63.3	91.9	116.5	179.3	182.5	201.6	203.8	205.3
6	211.6	116.4	112	65	63.3	0	28.6	53.2	116	119.2	138.3	140.5	142
7	240.2	145	140.6	93.6	91.9	28.6	0	24.6	87.4	90.6	109.7	111.9	113.4
8	264.8	169.6	165.2	118.2	116.5	53.2	24.6	0	62.8	66	85.1	87.3	88.8
9	327.6	232.4	228	181	179.3	116	87.4	62.8	0	3.2	22.3	24.5	26
10	330.8	235.6	231.2	184.2	182.5	119.2	90.6	66	3.2	0	19.1	21.3	22.8
11,12	349.9	254.7	250.3	203.3	201.6	138.3	109.7	85.1	22.3	19.1	0	1.5	3
[13,14]	352.1	256.9	252.5	205.5	203.8	140.5	111.9	87.3	24.5	21.3	1.5	0	1
[15]	353.6	258.4	254	207	205.3	142	113.4	88.8	26	22.8	3	1	0

Джерело створено автором

При формуванні нової матриці відстаней, вибираємо найменше значення із значень об'єктів № 13, 14, 15. В результаті маємо 12 кластерів: $S_{(1)}$, $S_{(2)}$, $S_{(3)}$, $S_{(4)}$, $S_{(5)}$, $S_{(6)}$, $S_{(7)}$, $S_{(8)}$, $S_{(9)}$, $S_{(10)}$, $S_{(11,12)}$, $S_{(13,14,15)}$.

З матриці відстаней виходить, що об'єкти 11, 12 та 13, 14, 15 найбільш близькі $P_{11,12;13,14,15} = 1.5$, тому об'єднуються в один кластер (табл.2.6).

Таблиця 2.6 – Матриця відстаней

№ п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	[11,12]	[13,14,15]
1	0	95.2	99.6	146.6	148.3	211.6	240.2	264.8	327.6	330.8	349.9	352.1
2	95.2	0	4.4	51.4	53.1	116.4	145	169.6	232.4	235.6	254.7	256.9
3	99.6	4.4	0	47	48.7	112	140.6	165.2	228	231.2	250.3	252.5
4	146.6	51.4	47	0	1.7	65	93.6	118.2	181	184.2	203.3	205.5
5	148.3	53.1	48.7	1.7	0	63.3	91.9	116.5	179.3	182.5	201.6	203.8
6	211.6	116.4	112	65	63.3	0	28.6	53.2	116	119.2	138.3	140.5
7	240.2	145	140.6	93.6	91.9	28.6	0	24.6	87.4	90.6	109.7	111.9
8	264.8	169.6	165.2	118.2	116.5	53.2	24.6	0	62.8	66	85.1	87.3
9	327.6	232.4	228	181	179.3	116	87.4	62.8	0	3.2	22.3	24.5
10	330.8	235.6	231.2	184.2	182.5	119.2	90.6	66	3.2	0	19.1	21.3
[11,12]	349.9	254.7	250.3	203.3	201.6	138.3	109.7	85.1	22.3	19.1	0	1.5
[13,14,15]	352.1	256.9	252.5	205.5	203.8	140.5	111.9	87.3	24.5	21.3	1.5	0

Джерело створено автором

При формуванні нової матриці відстаней, вибираємо найменше значення із значень об'єктів № 11, 12 та 13, 14, 15. В результаті маємо 11 кластерів: $S_{(1)}$, $S_{(2)}$, $S_{(3)}$, $S_{(4)}$, $S_{(5)}$, $S_{(6)}$, $S_{(7)}$, $S_{(8)}$, $S_{(9)}$, $S_{(10)}$, $S_{(11,12,13,14,15)}$.

Пройшовшись так по усіх кластерах, врешті-решт ми отримаємо 2 кластера: $S_{(1)}$, $S_{(2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15)}$ (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Матриця відстаней

№ п/п	1	2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15
1	0	95,2
2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15	95.2	0

Таким чином, при проведенні кластерного аналізу по принципу «найближчого сусіда», ми отримали два кластера, відстань між якими $P=95,2$

Результати ієрархічної класифікації об'єктів представлені на рис.2.8 у вигляді дендрограми.

Отже, кластерний аналіз показав, що до першого кластеру ми віднесли Швейцарія, з її обсягом інвестицій в Україну в 2022 році в розмірі 362,0 млн. дол. США. Другий кластер включає всі інші країни.

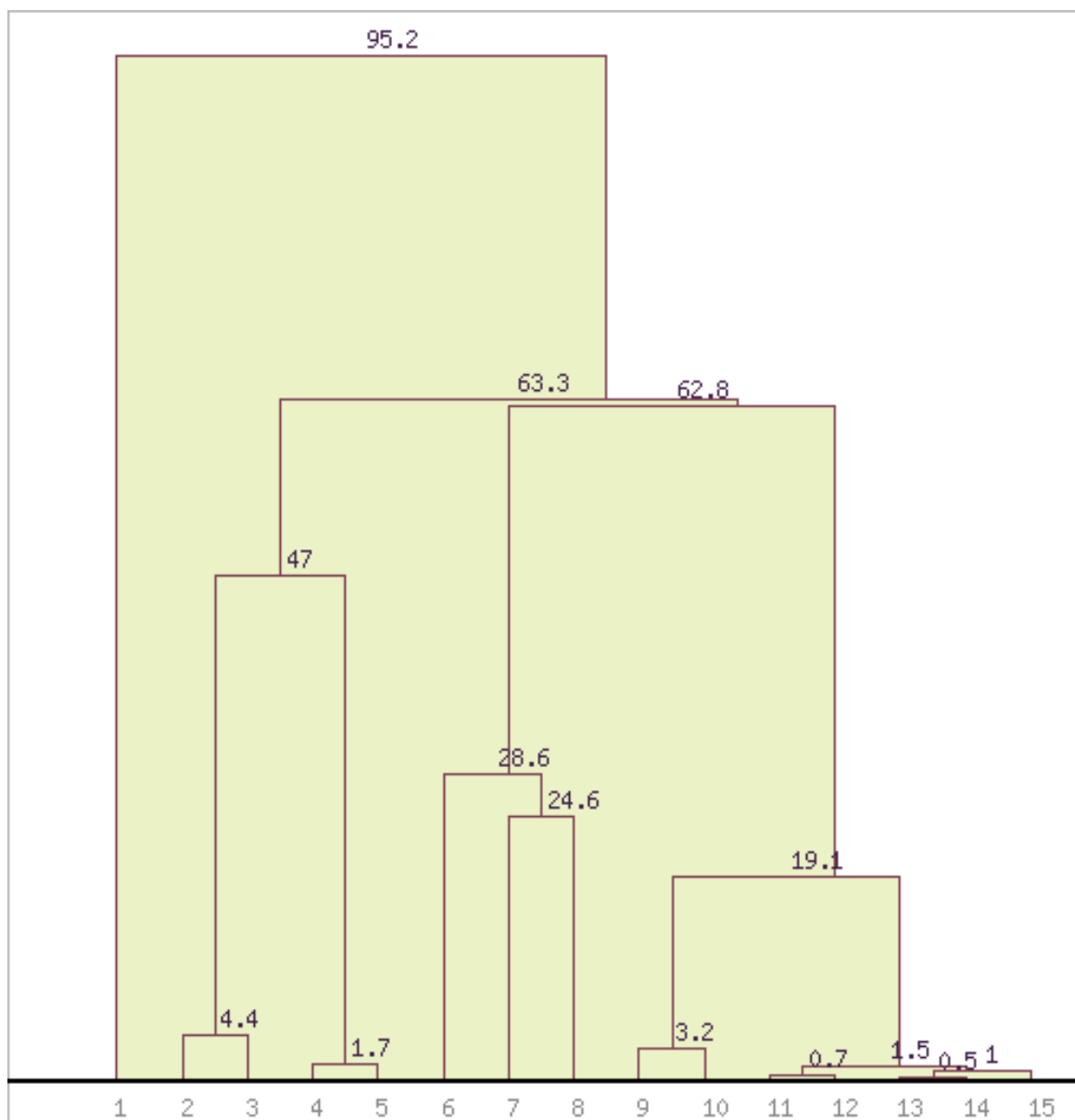

Рисунок 2.4 – Дендрограма результатів кластерного аналізу

Аналіз даних про прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну за видами економічної діяльності в 2020-2022 роках демонструє значні коливання у різних секторах економіки. Наприклад, сектор сільського, лісового та рибного господарства показав різке зростання у 2021 році, але зниження в 2022 році, що свідчить про нестабільність інвестиційного клімату в цьому секторі. Промисловість, зокрема переробна та добувна, зазнала значних втрат, що може вказувати на проблеми в цих галузях, можливо, через зовнішні та внутрішні економічні виклики, такі як глобальні ланцюги постачання та політична нестабільність.

Виробництво харчових продуктів та текстильна промисловість показали невеликий спад, але загалом залишились на стабільному рівні. Виробництво хімічних речовин, навпаки, зазнало суттєвих втрат, що вказує на проблеми в цій галузі. Інформація та телекомунікації показали позитивну динаміку, що може бути пов'язано зі зростанням цифрової економіки та інновацій.

Фінансовий сектор та страхова діяльність також продемонстрували зростання, що свідчить про довіру інвесторів до фінансової системи України. Операції з нерухомим майном, навпаки, показали негативну динаміку, можливо, через невизначеність на ринку нерухомості. Сектор охорони здоров'я та соціальної допомоги показав значні втрати, що може бути пов'язано з високими витратами та низьким рівнем інвестиційної привабливості.

Загальні прямі інвестиції в Україну суттєво зросли у 2021 році, але знизилися у 2022 році, що може вказувати на тимчасовий приріст інвестицій через певні економічні або політичні події, такі як введення нових реформ або міжнародна підтримка. Зменшення інвестицій у 2022 році може бути зумовлене геополітичними ризиками та економічною нестабільністю.

2.3. Оцінювання ефективності прямих іноземних інвестицій

В рамках даного дослідження розглянемо також доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам. Для початку розглянемо за регіонами (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам за регіонами в 2020-2022 рр., млн. дол. США

Регіон	Роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2020	2021	2022	2022/2020	2022/2021
Вінницька	- 12,5	216,7	172,9	185,5	- 43,8
Волинська	24,4	59,0	34,6	10,2	- 24,4
Дніпропетровська	644,5	4 978,8	200,5	- 444,0	- 4 778,3
Донецька	- 34,9	1 366,1			
Житомирська	- 6,8	106,7	- 46,7	- 39,9	- 153,4
Закарпатська	11,6	22,8	- 7,0	- 18,6	- 29,8
Запорізька	- 78,6	681,7	- 275,0	- 196,4	- 956,7
Івано-Франківська	- 160,7	354,2	- 200,5	- 39,9	- 554,7
Київська	51,4	428,7	31,8	- 19,6	- 397,0
Кіровоградська	18,5	88,2	55,2	36,8	- 33,0
Луганська	- 386,0	0,4			
Львівська	74,9	99,3	378,1	303,2	278,8
Миколаївська	- 35,0	93,7	- 117,6	- 82,6	- 211,3
Одеська	124,3	125,0	- 35,7	- 160,0	- 160,7
Полтавська	670,7	1 178,3	474,6	- 196,1	- 703,6
Рівненська	- 145,5	100,2	- 282,0	- 136,5	- 382,2
Сумська	- 49,0	- 3,0	- 9,0	39,9	- 6,1
Тернопільська	15,6	23,4	19,4	3,8	- 4,0
Харківська	121,3	188,5	- 149,7	- 271,0	- 338,3
Херсонська	- 27,7	164,8			
Хмельницька	117,0	222,9	32,5	- 84,6	- 190,4
Черкаська	- 48,0	245,4	- 167,8	- 119,8	- 413,2
Чернівецька	11,4	7,4	11,4	- 0,0	4,0
Чернігівська	176,7	249,5	63,4	- 113,4	- 186,1
м. Київ	2 014,2	3 715,2	1 229,9	- 784,3	- 2 485,3
Нерозподілено за регіонами	- 0,4	0,5	- 0,7	- 0,3	- 1,2
Всього за регіонами	3 091,5	14 714,3	1 016,7	- 2 074,7	- 13 697,6

Джерело: створено автором за даними [25]

На основі даних про доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам за регіонами України у 2020-2022 роках, можна зробити наступні висновки:

1. Загальне зниження доходів. В період з 2020 по 2022 роки спостерігається суттєве зниження доходів від прямих інвестицій. Якщо у 2020 році загальна сума становила 3 091,5 млн дол. США, то у 2021 році вона значно зросла до 14 714,3 млн дол. США, але у 2022 році впала до 1 016,7 млн дол. США. Таке різке зменшення свідчить про значні економічні виклики.

2. Велике коливання по регіонах. Дніпропетровська область показала значні коливання: у 2021 році доходи склали 4 978,8 млн дол. США, а у 2022 році впали до 200,5 млн дол. США. Це може свідчити про зміну інвестиційного клімату або значні економічні події в регіоні.

3. Високі доходи в місті Київ. Місто Київ стабільно тримало високий рівень доходів у 2020 та 2021 роках, але у 2022 році спостерігалось зниження до 1 229,9 млн дол. США, що може бути результатом загальнонаціональних економічних труднощів.

4. Регіональні відмінності. У Львівській області спостерігається позитивна динаміка, де доходи зросли до 378,1 млн дол. США у 2022 році, що свідчить про відносну інвестиційну привабливість регіону навіть у складні часи.

5. Значні негативні відхилення. У багатьох регіонах спостерігалися значні негативні відхилення між 2021 і 2022 роками, зокрема у Дніпропетровській, Харківській та Черкаській областях. Це може свідчити про вплив війни, політичної нестабільності та інших негативних факторів.

6. Специфічні регіональні зміни. Наприклад, у Запорізькій та Івано-Франківській областях також спостерігалися значні зниження доходів, що може бути пов'язано з індустріальними особливостями цих регіонів та їхньою економічною залежністю від певних галузей.

Зазначимо, що в деяких регіонах, таких як Житомирська та Закарпатська області, доходи були нестабільними і мали негативне значення, що може свідчити про збитки або відсутність доходів від інвестицій.

Отже, аналіз показав, що доходи від прямих інвестицій в Україні суттєво знизилися з 2020 по 2022 роки. Найбільші зниження спостерігалися у 2022 році, що вказує на значні економічні виклики, з якими зіткнулася країна після повномасштабного вторгнення росії в нашу країну. Незважаючи на це, деякі регіони, такі як Львівська область, змогли показати позитивні результати, що свідчить про їх відносну стійкість та привабливість для інвесторів. Регіональні відмінності вказують на різні фактори, що впливають на економічну ситуацію, включаючи індустриальні особливості, політичну стабільність та інші локальні умови.

Насамкінець оцінимо доходи від прямих інвестицій, що були сплачені нерезидентам в 2020-2022 рр. за видами економічної діяльності (табл.2.9).

Таблиця 2.9 - Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам за видами економічної діяльності у 2020-2022 рр., млн. дол. США

Вид діяльності	Роки			Абсолютне відхилення, +/-	
	2020	2021	2022	2022/2020	2022/2021
Сільське, лісове та рибне господарство	367,7	1 475,1	376,9	9,2	- 1 098,2
Промисловість	915,3	9 289,5	- 948,5	- 1 863,8	- 10 238,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	965,5	4 700,3	378,4	- 587,1	- 4 322,0
Переробна промисловість	160,0	4 101,0	- 922,4	- 1 082,5	- 5 023,4
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	464,1	407,6	81,8	- 382,3	- 325,8
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	3,1	36,8	10,1	7,0	- 26,7
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	105,3	173,8	25,3	- 80,0	- 148,5
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	- 48,2	203,8	- 109,9	- 61,7	- 313,7
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	- 671,3	485,1	- 659,4	11,9	- 1 144,5

Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	33,3	43,0	26,0	- 7,3	- 17,0
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	259,5	343,5	1,6	- 257,9	- 341,9
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування	107,1	2 390,6	- 320,7	- 427,8	- 2 711,3
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	- 100,8	- 43,5	30,7	131,6	74,2
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	8,0	60,3	- 8,0	- 16,0	- 68,3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	- 213,1	483,2	- 402,8	- 189,8	- 886,1
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2,9	5,0	- 1,6	- 4,5	- 6,6
Будівництво	- 95,7	67,3	- 164,2	- 68,5	- 231,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	891,0	1 949,6	842,9	- 48,1	- 1 106,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	130,2	361,6	246,6	116,4	- 115,1
Тимчасове розміщування й організація харчування	- 41,9	43,7	- 106,6	- 64,7	- 150,3
Інформація та телекомунікації	832,0	603,2	592,8	- 239,2	- 10,4
Фінансова та страхова діяльність	745,5	1 043,7	1 135,5	389,9	91,8
Операції з нерухомим майном	- 30,0	375,9	- 300,2	- 270,2	- 676,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	53,1	344,5	- 71,5	- 124,6	- 416,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	94,3	86,8	- 87,6	- 181,9	- 174,4
Соціальне страхування	-	0,1	-	-	- 0,1
Освіта	1,1	0,4	- 1,2	- 2,4	- 1,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,3	32,3	- 27,7	- 28,0	- 59,9
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	- 2,6	- 2,3	3,2	5,9	5,5
Надання інших видів послуг	0,8	1,4	- 4,4	- 5,2	- 5,8
Нерозподілено за видом економічної діяльності	- 2,1	7,6	- 0,0	2,1	- 7,6
Всього доходів	3 859,0	15 680,6	1 485,8	- 2 373,2	- 14 194,8

Джерело: створено автором за даними [42]

Таким чином, аналізуючи дані про доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам за різними видами діяльності протягом 2020-2022 років, можна зробити кілька важливих висновків.

По-перше, промисловий сектор в цілому показав значний спад у доходах у 2022 році порівняно з попередніми двома роками. Це особливо стосується переробної та добувної промисловості, де доходи зменшилися на десятки мільярдів доларів США. Це може бути пов'язано з різними факторами, такими як економічна нестабільність, зміни в глобальних ринкових умовах або технологічні перетворення.

По-друге, фінансовий сектор виявив стійкість або навіть зростання доходів у 2022 році. Це може бути пов'язано зі зміною у стратегіях інвестицій, підвищеним попитом на фінансові послуги або збільшеним обсягом міжнародних фінансових операцій.

По-третє, інші сектори, такі як транспорт, оптова та роздрібна торгівля, інформаційні технології та телекомунікації, також виявили змішані результати. Деякі з них показали зростання, тоді як інші спостерігали зниження.

По-четверте, у багатьох галузях спостерігаються значні коливання, що може свідчити про нестабільність на ринку або внутрішні проблеми в окремих галузях економіки. Наприклад, виробництво основних фармацевтичних продуктів показало як позитивні, так і негативні зміни протягом цього періоду.

Загалом, цей аналіз демонструє важливі тренди у розвитку різних секторів економіки та їх здатність адаптуватися до змінних умов. Це також вказує на потребу в гнучких стратегіях управління та інвестування, щоб успішно протистояти економічним викликам і використовувати нові можливості.

В рамках даного дослідження важливо визначити також фактори, що впливають на обсяг та динаміку ПІІ. Зазначимо, що ці показники залежать від різноманітних факторів, які впливають на інвестиційну привабливість країни та глобальні тенденції в економіці. Деякі з найважливіших факторів включають:

– нинішня нестабільність у політичній сфері відлякує потенційних інвесторів та призводить до зниження ПІІ. Стабільна політична ситуація сприятиме створенню сприятливого середовища для інвестицій;

– реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-середовища, зниження адміністративних бар'єрів та підвищення прозорості, можуть збільшити інвестиційну привабливість України;

– високий рівень корупції суттєво впливає на рішення інвесторів про вкладання капіталу в Україні. Посилення боротьби з корупцією може підвищити довіру інвесторів;

– участь України у міжнародних торговельних угодах та зоні вільної торгівлі може збільшити доступ до іноземних ринків та зробити країну більш привабливою для інвестицій;

– розвиток інноваційних галузей та наявність висококваліфікованих кадрів може зробити Україну більш привабливою для інвестицій у секторі технологій.

Ефективність прямих інвестицій також визначається різними факторами, які впливають на те, наскільки успішно інвестиції сприяють розвитку економіки та досягненню поставлених цілей. Серед найважливіших факторів, на нашу думку, відмітимо наступні:

– стратегічне планування. Чітке визначення цілей і стратегій інвестицій, а також їх адаптація до умов ринку та потреб економіки, може забезпечити ефективне використання інвестиційних ресурсів;

– управління ризиками. Адекватне оцінювання, управління та зменшення ризиків, пов'язаних з інвестиціями, дає змогу забезпечити стабільний та прибутковий розвиток проектів;

– технологічний та інноваційний потенціал. Інвестиції в нові технології та інноваційні рішення можуть стимулювати розвиток високотехнологічних галузей та підвищувати конкурентоспроможність економіки;

– людський капітал. Інвестиції у розвиток людського потенціалу, освіти та кваліфікацію працівників, сприяють підвищенню продуктивності праці та здатності економіки до інноваційного розвитку;

– інфраструктура. Розвиток інфраструктури, такої як транспортні мережі, енергетика та телекомунікації, забезпечує необхідні умови для успішної реалізації інвестиційних проектів;

– регулятивна політика. Сприятливе регулювання та законодавча база, яка забезпечує захист прав інвесторів та стабільність правового середовища, сприяють ефективному розвитку інвестиційного сектора;

– стабільність макроекономічного середовища. Низька інфляція, стабільний курс валют та економічна стабільність в цілому сприяють ефективному функціонуванню інвестиційних проектів;

– соціально-екологічний вимір. Врахування соціальних та екологічних аспектів у реалізації інвестиційних проектів дає змогу забезпечити сталість розвитку та підтримує позитивний імідж бізнесу.

ВИСНОВКИ

Наразі, іноземне інвестування в Україні перебуває на низькому рівні через політичну та економічну нестабільність, яка спостерігається як в країні, так і на міжнародному рівні. Інвестиції є вирішальним фактором для подолання економічної кризи, проте вимагають вдосконалення умов для інвестування та збільшення інвестиційних потоків.

Проведене дослідження ґрунтується на комплексному аналізі актуальних статистичних даних щодо ПІІ в Україні, а також на врахуванні впливу воєнних дій на динаміку та структуру інвестиційних потоків. В роботі був проведений статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україні за останні п'ять років (2018-2022). Цей період характеризувався значними політичними та економічними викликами, включаючи війну, пандемію COVID-19 та глобальні економічні кризи, які суттєво вплинули на інвестиційний клімат та динаміку ПІІ в країні.

За результатами аналізу динаміки ПІІ виявлено, що за останні п'ять років обсяг ПІІ в Україні зазнав значних коливань. Спостерігалися періоди зростання, пов'язані зі спробами стабілізації економічної ситуації, впровадженням реформ та підписанням нових угод про вільну торгівлю. Однак, військова агресія, починаючи з 2014 року, та особливо повномасштабне вторгнення у 2022 році, призвели до різкого спаду ПІІ. Пандемія COVID-19 також негативно вплинула на інвестиційну активність.

Аналіз структури ПІІ показав, що основними інвесторами в Україну є країни Європейського Союзу, зокрема Кіпр, Нідерланди, Німеччина та Австрія. Проте, спостерігається тенденція до диверсифікації джерел інвестицій, зі зростанням інтересу з боку США, Канади та інших країн. Найбільш привабливими секторами для інвесторів залишаються промисловість, фінансова та страхова діяльність, інформаційні технології та телекомунікації, а також сільське господарство.

Дослідження ПІІ за регіонами виявило нерівномірний розподіл ПІІ за регіонами України. Найбільший обсяг інвестицій зосереджений у столиці та промислово розвинених регіонах, таких як Київська, Дніпропетровська та Львівська області. Інші регіони, особливо ті, що постраждали від військового конфлікту, залишаються менш привабливими для іноземних інвесторів.

За результатами проведеного в роботі кластерного аналізу зроблено висновок, що до першого кластеру відноситься Швейцарія, з її обсягом інвестицій в Україну в 2022 році в розмірі 362,0 млн. дол. США. Другий кластер включає всі інші країни.

Статистичний аналіз дозволив визначити ключові фактори, що впливають на приплив ПІІ в Україну. Серед них основними є:

- Політична стабільність та безпека: Військовий конфлікт з росією є головним стримуючим фактором для інвесторів.
- Економічна стабільність: Макроекономічна стабільність, прогнозованість економічної політики та стабільність національної валюти є важливими умовами для залучення інвестицій.
- Інвестиційний клімат: Спрощення регуляторних процедур, зменшення бюрократичних бар'єрів, захист прав інвесторів та забезпечення прозорості є ключовими елементами сприятливого інвестиційного клімату.
- Розвиток інфраструктури: Якісна транспортна, енергетична та комунікаційна інфраструктура є необхідною умовою для успішної діяльності бізнесу.
- Наявність освіченої та кваліфікованої робочої сили є важливим фактором привабливості для інвесторів, особливо у високотехнологічних секторах.
- Рівень корупції: Високий рівень корупції є серйозною перешкодою для залучення інвестицій та розвитку бізнесу.

Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади та бізнесом для розробки стратегій залучення ПІІ в Україну, а також для оцінки ефективності використання інвестиційних коштів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маслій В. С., Питель С. М. Статистичний аналіз географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну *Економічний вісник Західноукраїнського національного університету*. 2021. Вип.8. С.145-153. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42589> (дата звернення: 10.04.2024)
2. Мережко Г. М., Ткачук М. Є. Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. URL:[255.pdf \(global-national.in.ua\)](https://global-national.in.ua/255.pdf) (дата звернення: 10.04.2024)
3. Говорушко Т. А., Обушна Н. І. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*. 2013. №4(48). URL:<https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/081a9e40-6617-48bf-be9f-a251d3776bdd/content> (дата звернення: 12.04.2024)
4. Економіко-математичні методи і моделі: Економетрика: підручник / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний, Т.О. Терещенко, Т.П. Романюк. Київ : КНЕУ, 2013. 502с.
5. Економіко-математичні методи і моделі.: практикум / В.В. Вітлінський, Т.О. Білик, Г.І. Великоіваненко, Н.К. Водзянова та ін. Київ: КНЕУ, 2014. 221 с.
6. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент: Підручник. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2001. 512 с. URL:<https://buklib.net/books/35262/> (дата звернення: 13.04.2024)
7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 47, ст. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 13.04.2024)

8. Бутко М. П. Прямі іноземні інвестиції в Україні: сучасний стан та перспективи *Науковий вісник НЛТУ України*, 2001. Вип.11.3. С.46–49. URL:https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2001/11_3/46.pdf (дата звернення: 15.04.2024)
9. Луцишин З. О. Прямі іноземні інвестиції як чинник економічного зростання України *Економічний аналіз*. 2018. Т. 29, № 1. С.112–120. URL:<https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/18deb411-1b2e-40a5-a55a-67b67fafc54c/content> (дата звернення: 16.04.2024)
10. Інвестиції в Україні: статистичний збірник. *Державна служба статистики України*. 2023. URL:<https://ekonomika.kr-admin.gov.ua/files/teachINZ.pdf> (дата звернення: 16.04.2024)
11. Костюченко В. В. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 1-2 (1). С. 46–50. URL:<https://ekmair.ukma.edu.ua/items/6c72ebdf-eeef-4e35-8ce6-c086cc4c4233> (дата звернення: 18.04.2024)
12. Григор'єва О. В. Фактори, що впливають на обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну *Економіка та держава*. 2016. № 5. С. 70-74. URL:<http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80625> (дата звернення: 18.04.2024)
13. Ковальчук Т. М. Аналіз динаміки та структури прямих іноземних інвестицій в Україну *Економічний вісник Західноукраїнського національного університету*, 2021. №22 (1). С. 110-118. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42589> (дата звернення: 19.04.2024)
14. Костюченко В. В., Мельниченко С. В. Вплив прямих іноземних інвестицій на показники експорту та імпорту України *Вісник економіки*, 2018. № 22 (1). С. 89-95. URL: http://visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/9.pdf (дата звернення: 19.04.2024)
15. Khovrak I. Macroeconomic analysis and forecasting of foreign direct investment inflow: evidence from Ukraine. *Фінанси, облік і аудит*. 2022. № 4. С. 52-63.

URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3926/3704> (дата звернення: 20.04.2024)

16. Ховрак І. В. Макроекономічний аналіз інвестиційної активності в Україні *Фінанси, облік і аудит*. 2022. № 4. С.52-63.

URL:<https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3926> (дата звернення: 20.04.2024)

17. Федоренко В. Г. Прямі іноземні інвестиції в економіку України: теорія, методологія, практика: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищ. освіти спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» В. Г. Федоренко, О. І. Чернявська, І. В. Бойко. Харків: Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 156с.

URL:<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4525> (дата звернення: 20.04.2024)

18. Коваленко В. П. Прямі іноземні інвестиції у системі міжнародних фінансів *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 67-72. URL:

http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/83.pdf (дата звернення: 21.04.2024)

19. Кучеренко О. В. Оцінка та моделювання залежності прямих іноземних інвестицій від макроекономічних чинників *Економіка та суспільство*, 2019. № 21. С. 726-733. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/523/501> (дата звернення: 21.04.2024)

20. Гайдуцький П. І. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *КіберЛенинка* : веб-сайт. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-zaluchennya-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-ekonomiku-ukrayini/viewer> (дата звернення: 21.04.2024)

21. Григор'єва О. В. Аналіз залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №16. С.35-40. URL:<https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=26777.pdf> (дата звернення: 23.04.2024)

22. Костюченко В. В. Аналіз динаміки та структури прямих іноземних інвестицій в Україну *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 1-2(1). С. 46-50. URL:

(<https://ekmair.ukma.edu.ua/items/6c72ebdf-eefd-4e35-8ce6-c086cc4c4233>) (дата звернення: 23.04.2024)

23. Бутко М. П. Теоретичні підходи до аналізу сутності прямих іноземних інвестицій *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 1(01). С.15-20. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=1036&i=4> (дата звернення: 23.04.2024)

24. Ковач Р. Прямі іноземні інвестиції: мікроекономічний аспект SlideShare. URL: (<https://www.slideshare.net/ronKovacs/mikroekonomia-gyakorlat41ppt>) (дата звернення: 24.04.2024)

25. Григор'єва О. В. Теоретичні аспекти прямих іноземних інвестицій в економіку України *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 6(234). С. 142-150. URL: (<http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/192863/193197>) (дата звернення: 25.04.2024)

26. Костюченко В. В., Мельниченко С. В. Галузевий аналіз впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 56-62. URL: (<http://dspace.nbuv.gov.ua/>) (дата звернення: 26.04.2024)

27. Костюченко В. В. Динамічний аналіз впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 1-2(1). С. 46-50. URL: (<https://ekmair.ukma.edu.ua/items/6c72ebdf-eefd-4e35-8ce6-c086cc4c4233>) (дата звернення: 27.04.2024)

28. Ковальчук Т. М. Порівняльний аналіз залучення ПІІ у будівельну галузь України та країн ЄС *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 17. С. 45-52. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-3_0-pages-38_42.pdf (дата звернення: 27.04.2024)

29. Методичні рекомендації щодо розрахунку прямих іноземних інвестицій в Україну. Київ: *Національний банк України*. 2016. 54 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_methodological_notes.pdf (дата звернення: 27.04.2024)

30. Метод порівняльного аналізу. *UkrPublic* : веб-сайт. URL: <https://stat.gov.ua>
URL: [https://ukrpublic.com /aktualne/metod-porivnyalnogo-analizu-porivnyalnij-analiz-prikladi.html](https://ukrpublic.com/aktualne/metod-porivnyalnogo-analizu-porivnyalnij-analiz-prikladi.html) (дата звернення: 27.04.2024)
31. Що таке аналіз ризику: визначення та інструменти. Visure Solutions. URL: <https://visuresolutions.com/uk/блог/аналіз-ризику/> (дата звернення: 27.04.2024)
32. Цопа В. Ідентифікація і класифікація ризиків. URL: <https://qualityexpert.com.ua/articles/657215-identyfikatsiya-i-klasyfikatsiya-ryzykiv> (дата звернення: 27.04.2024)
33. Федоренко В. Г. Тема 6. Міжнародний рух капіталу: навч. посіб. В. Г. Федоренко. Харків: Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2021. 48с. URL: https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/537732/mod_resource/content/1/ТЕМА%206.pdf (дата звернення 27.04.2024)
34. Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., Sayek S. How does foreign direct investment promote economic growth? Exploring the effects of financial markets on linkages *Journal of Development Economics*. 2015. Vol. 115. P. 24-31. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115013891> (дата звернення: 27.04.2024)
35. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Офіс залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest*. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> (дата звернення: 28.04.2024)
36. Дмитро Боярчук «Економічні пріоритети повоєнної України» *Центр аналізу суспільних викликів та державного управління CASE Україна*. URL: <https://case-ukraine.com.ua/en/> (дата звернення: 28.04.2024)
37. Гаврилюк О. В. Прямі іноземні інвестиції в Україну: сучасний стан та перспективи *Інноваційна економіка*. 2014. №1-2 (53-54). С.175-179. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158/159> (дата звернення: 28.04.2024)

38. Венгуренко Т. Г., Плахотнюк В. В. Аналіз інвестиційної привабливості України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4(507). С.103–111. DOI URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-103-111> (дата звернення: 04.05.2024).

39. Прямі іноземні інвестиції в Україну. *Мінфін*: веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 04.05.2023)

40. Чернега В., Полозун А., Касьян А. Сучасні тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-78> (дата звернення: 04.05.2024).

41. Прямі іноземні інвестиції. *Національний банк України* : веб-сайт URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 30.04.2024)..

42. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: <https://stat.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1- Прямі іноземні інвестиції за регіонами за 2020-2022рр

Регіон	2020	2021	2022	2022/2020	2022/2021
<i>Вінницька</i>	-90,7	121,3	253,5	344,1	132,1
<i>Волинська</i>	50,3	49,4	57,8	7,4	8,3
<i>Дніпропетровська</i>	-617,5	1 640,8	- 752,3	-134,8	-2 393,1
<i>Донецька</i>	- 297,0	304,0	**		
<i>Житомирська</i>	3,2	116,0	-38,3	-41,5	-154,3
<i>Закарпатська</i>	33,8	50,8	18,7	-15,1	- 32,1
<i>Запорізька</i>	- 102,9	522,7	- 218,7	-115,8	-741,5
<i>Івано-Франківська</i>	- 199,6	335,2	- 202,7	-3,1	-537,9
<i>Київська</i>	- 87,6	348,9	- 1,1	86,6	-350,0
<i>Кіровоградська</i>	10,6	89,8	56,6	46,0	-33,2
<i>Луганська</i>	- 383,3	- 2,3	**		
<i>Львівська</i>	- 56,8	121,6	366,4	423,2	244,8
<i>Миколаївська</i>	272,9	193,2	- 24,9	- 297,7	- 218,0
<i>Одеська</i>	119,6	51,6	9,4	- 110,3	- 42,2
<i>Полтавська</i>	573,0	720,0	480,9	- 92,1	- 239,0
<i>Рівненська</i>	- 122,8	134,0	- 226,4	- 103,6	- 360,4
<i>Сумська</i>	- 59,5	- 97,3	0,4	59,9	97,7
<i>Тернопільська</i>	24,3	7,2	57,9	33,6	50,7
<i>Харківська</i>	123,5	149,5	- 154,6	- 278,1	- 304,1
<i>Херсонська</i>	21,5	45,6	**		
<i>Хмельницька</i>	70,1	210,9	86,9	16,8	- 124,1
<i>Черкаська</i>	- 99,8	238,5	- 147,4	- 47,5	- 385,9
<i>Чернівецька</i>	7,1	6,3	13,0	5,9	6,7
<i>Чернігівська</i>	122,8	169,4	54,9	- 67,9	- 114,5
<i>м. Київ</i>	568,8	1 545,4	1 254,5	685,8	- 290,8
Нерозподілено за регіонами ²	80,1	147,2	19,4	- 60,7	- 127,8

Джерело: створено автором за даними [39]

Додаток Б

Таблиця Б.1- Прямі іноземні інвестиції за країнами в період 2020-2022рр.

	2020	2021	2022	2022/2020	2022/2021
Австрія	41,7	167,8	121,8	80,1	- 46,0
Азербайджан	- 2,7	12,9	8,4	11,1	- 4,4
Антигуа і Барбуда		0,1		-	- 0,1
Багамські Острови	- 1,0			1,0	-
Бангладеш	0,0			- 0,0	-
Беліз	- 60,0	26,8	- 21,4	38,6	- 48,2
Бельгія	7,6	28,2		- 7,6	- 28,2
Білорусь	- 13,4	16,6	- 26,5	- 13,1	- 43,1
Болгарія	18,8	12,0		- 18,8	- 12,0
Британська територія в Індійському океані			- 3,9	- 3,9	- 3,9
Британські Віргінські Острови	- 190,3	2,7	- 150,6	39,8	- 153,3
Венесуела (Боліварська Республіка)		0,3		-	- 0,3
Вірменія	0,5	- 1,0	0,1	- 0,4	1,1
Гібралтар	7,5			- 7,5	-
Гонконг, Особливий адміністративний район Китаю	109,0	97,5	34,4	- 74,6	- 63,0
Греція	- 9,7	3,6	*		
Грузія	- 2,1	6,6	- 3,7	- 1,6	- 10,3
Данія	16,2	47,3	31,2	15,0	- 16,1
Естонія	15,2	58,3	11,4	- 3,8	- 47,0
Ізраїль	7,5	7,9	- 0,8	- 8,4	- 8,8
Індія	5,7	5,0	- 0,6	- 6,3	- 5,6
Ірландія	13,2	107,3		- 13,2	- 107,3
Іспанія	- 80,2	- 63,7	4,2	84,3	67,9
Італія	9,5	42,3	- 7,1	- 16,6	- 49,3
Йорданія	- 2,1	1,4	- 3,7	- 1,6	- 5,1
Казахстан	- 6,1	1,8	- 5,0	1,1	- 6,8
Кайманові Острови			12,1	12,1	12,1
Канада	- 7,9	10,6	8,1	16,0	- 2,5
Китай	- 15,8	30,6	- 16,8	- 0,9	- 47,3
Кіпр	- 910,0	1 674,4	- 73,8	836,2	- 1 748,2
Кюрасао		- 0,2	- 7,9	- 7,9	- 7,7
Латвія	- 7,6	21,8	- 5,2	2,4	- 27,0
Литва	1,6	11,3	0,6	- 0,9	- 10,7
Ліберія			- 0,2	- 0,2	- 0,2
Ліван	- 0,1	- 5,0	4,8	4,9	9,9
Ліхтенштейн	6,7		1,8	- 4,9	1,8

Люксембург	214,5	321,1	262,4	47,9	-	58,7
Мальта	3,0	10,0	3,0	0,0	-	7,0
Маршаллові Острови	1,1	24,0	1,5	0,4	-	22,5
Монако	- 2,4			2,4		-
Нідерланди	- 266,3	1 435,2	- 537,1	- 270,8	-	1 972,3
Німеччина	- 299,5	695,3	- 283,1	16,4	-	978,5
Норвегія	5,0	- 2,4		- 5,0		2,4
ОАЕ	7,3	14,4	5,6	- 1,7	-	8,8
Острів Мен	9,7		9,4	- 0,3		9,4
Панама	- 62,3	24,2	- 6,0	56,2	-	30,2
Польща	129,3	227,9	97,2	- 32,1	-	130,7
Португалія	- 2,5			2,5		-
Республіка Корея	11,2			- 11,2		-
Республіка Молдова	0,6	2,9	9,9	9,3		6,9
російська федерація	41,0	23,4	- 25,6	- 66,6	-	48,9
Румунія	- 0,0	3,0	0,4	0,4	-	2,6
Саудівська Аравія	6,5	23,0		- 6,5	-	23,0
Сейшельські Острови	8,1	- 9,2	- 29,4	- 37,5	-	20,2
Сент-Вінсент і Гренадіни	- 9,0		- 1,3	7,8	-	1,3
Сент-Кітс і Невіс	- 15,8	0,8	- 12,1	3,7	-	13,0
Сербія	3,4			- 3,4		-
Сингапур	16,1			- 16,1		-
Сирійська Арабська Республіка	0,1			- 0,1		-
Словаччина	22,7	76,6		- 22,7	-	76,6
Словенія	- 3,0			3,0		-
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	221,2	245,5	266,8	45,7		21,4
США	- 12,6	326,6	215,4	228,1	-	111,2
Туреччина	79,3	109,7	- 32,7	- 112,0	-	142,5
Угорщина	85,8	128,0	150,4	64,6		22,4
Фінляндія	12,0	15,2	- 1,8	- 13,8	-	16,9
Франція	112,5	177,2	213,7	101,2		36,5
Хорватія	- 2,3			2,3		-
Чехія	27,3	73,9	- 1,4	- 28,7	-	75,3
Чорногорія	0,1			- 0,1		-
Швейцарія	498,6	693,3	362,0	- 136,6	-	331,3
Швеція	31,5	160,9	- 43,4	- 74,9	-	204,2
Японія	34,7	15,5	- 55,8	- 90,4	-	71,3
Нерозподілено за країнами ³	105,8	179,4	77,2	- 28,6	-	102,2
Всього	- 36,0	7 320,0	556,9	592,9	-	6 763,0

Джерело: [39]

метадані

Заголовок

Шевчик_Сіренко_плагіат (1)

Автор Науковий керівник / Експерт

Шевчик Сіренко

підрозділ

кафедра математичного моделювання та статистики

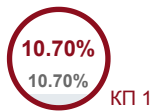
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

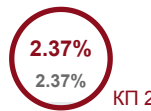
Заміна букв		2
Інтервали		0
Мікропробіли		5
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		90

Обсяг знайдених подібностей

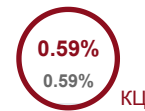
Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

12639

Кількість слів

92364

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	Колір тексту
1	https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/92/80/205	74	0.59 %
2	https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37677/19.pdf?sequence=1	60	0.47 %
3	https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37677/19.pdf?sequence=1	54	0.43 %
4	https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/92/80/205	46	0.36 %
5	Моделювання задач логістики на підґрунті генетичних алгоритмів та аналізу мереж 6/3/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра економіко-математичного моделювання)	38	0.30 %